

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-12/21-09/93

URBROJ: 65-22-02

Zagreb, 3. siječnja 2022.

Hs**NP*021-12/21-09/93*65-22-02**Hs

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

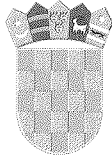
**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem, *Izvješće o stanju u sektoru vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2020.*, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora u skladu s odredbom članka 65. stavka 6. Zakona o vodnim uslugama ("Narodne novine", broj 66/19), podnijelo Vijeće za vodne usluge, aktom od 30. prosinca 2021. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njegovo ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vijeće je odredilo Vladimira Šimića, predsjednika Vijeća, Irenu Miličević, potpredsjednicu Vijeća i Nikolinu Ptiček, članicu Vijeća.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

REPUBLIKA HRVATSKA
VIJEĆE ZA VODNE USLUGE

10000 Zagreb, Ul. grada Vukovara 220

KLASA: 325-11/21-03/152

URBROJ: 346-99-21-1

U Zagrebu, 30. prosinca 2021.

Hs**NP*021-12/21-09/93*346-21-01**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Priljeno: 31-12-2021		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
021-12/21-09/93	65	
Urudžbeni broj:	pat	Vrij
346-21-01	1	01

Hrvatski sabor
Trg sv. Marka 6, 10 000 Zagreb

N/p predsjednika Hrvatskog sabora, g. Gordana Jandrokovića

Predmet: Izvješće o stanju u sektoru vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2020.

- dostavlja se

Poštovani,

Vijeće za vodne usluge podnosi Izvješće o stanju u sektoru vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2020. Hrvatskom saboru sukladno članku 65. stavka 6. Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, broj 66/19).

Za izvjestitelje u ime Vijeća pred Hrvatskim saborom i njegovim tijelima, Vijeće je odredilo:

1. Vladimira Šimića, predsjednika Vijeća,
2. Irenu Miličević, potpredsjednicu Vijeća i
3. Nikolinu Ptiček, vijećnicu.

U slučaju potrebe za kontaktom, molimo obratite se tajnici Vijeća Sanji Genzić Jurišević na broj telefona 01 6307 352 i e-poštu: vvu@mingor.hr.

S poštovanjem,

Predsjednik

Vladimir Šimić

Privitak: *Izvješće o stanju u sektoru vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2020.*

Dostaviti:

1. naslovu
2. Pismohrana
3. Referada.

**REPUBLIKA HRVATSKA
VIJEĆE ZA VODNE USLUGE**

**IZVJEŠĆE O STANJU U SEKTORU VODNIH USLUGA I
RADU VIJEĆA ZA VODNE USLUGE
ZA 2020.**

SADRŽAJ

1. UVOD I INSTITUCIONALNI OKVIR.....	2
2. CIJENA VODE U HRVATSKOJ.....	7
3. CIJENE VODNIH USLUGA.....	10
4. CIJENA JAVNE VODOOPSKRBE DRUGIM ISPORUČITELJIMA VODNIH USLUGA.....	16
5. CIJENE USLUGE PRAŽNJENJA I ODVOZA OTPADNIH VODA IZ INDIVIDUALNIH SUSTAVA ODVODNJE (MOBILNA ODVODNJA)	24
6. NAKNADA ZA RAZVOJ.....	27
7. ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA I KLJUČNI POKAZATELJI PRUŽANJA USLUGA.....	31
8. FINANCIJSKI POKAZATELJI SEKTORA VODNIH USLUGA	41
9. NAJVIŠE, NAJNIŽE I PROSJEČNE CIJENE VODE.....	49
10. STRUČNA MIŠLJENJA, SAVJETOVANJA, PREDSTAVKE I UPITI	59
11. UPRAVNI SPOROVI.....	67
12. TRENDOVI U SEKTORU VODNIH USLUGA U 2020.....	68

1. UVOD I INSTITUCIONALNI OKVIR

1.1. Podnošenje Izvešća

Ovo Izvešće¹ podnosi se temeljem odredbe članka 65. stavka 6. Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, broj 66/19).

1.2. Poslovanje Vijeća za vodne usluge u produljenom mandatu

Vijeće za vodne usluge osnovano je Zakonom o vodama (Narodne novine, broj 153/09) na način kako se osnivaju *ad-hoc* tijela.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine, broj 56/13) izmijenjena je osnivačka odredba o Vijeću s ciljem uspostavljanja Vijeća kao stalnog tijela, no u razdoblju 2013. – 2020. Vijeće nije uspostavljeno kao stalno tijelo.

Vijeće je u 2020. poslovalo isključivo po odredbama Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, broj 66/19). Prema prijelaznim odredbama članka 106. stavcima 1. i 2. Zakona o vodnim uslugama:

„(1) Vijeće za vodne usluge osnovano Zakonom o vodama (»Narodne novine«, br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13., 14/14., 46/18.) nastavlja poslovati u skladu s odredbama ovoga Zakona.

(2) U roku od jedne godine od dana stupanja na snagu uredbe iz članka 74. stavka 3. ovoga Zakona² imenovat će se članovi Vijeća za vodne usluge, a dosadašnji članovi Vijeća razriješiti.“

Do razrješenja članova Vijeća po odredbama Zakona o vodnim uslugama, Vijeće nastavlja poslovati u postojećem sastavu uspostavljenom u skladu s člankom 217. Zakona o vodama (Narodne novine, br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18), a na taj način je poslovalo i u 2020. godini.

Vijeće je i u 2020. poslovalo kao *ad- hoc tijelo*, bez stručne službe, a stručnu ispomoć je osiguravalo ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo putem jedne državne službenice, u svojstvu tajnice Vijeća.

¹ ver.4.6

² Uredba o Vijeću za vodne usluge, koju, prema članku 110. stavku 2. Zakona o vodnim uslugama, Vlada Republike Hrvatske donosi u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu uredbe iz članka 7. stavka 6. Zakona (tj. Uredbe o uslužnim područjima).

1.3. Saziv i sastav Vijeća

1.3.1. Drugi saziv Vijeća

Tijekom 2020. Vijeće je nastavilo poslovati u svom drugom sazivu. Odlukom Hrvatskog sabora Klasa: 021-13/14-07/41 od 6. veljače 2015. (Narodne novine, broj 17/15) imenovan je drugi saziv Vijeća za vodne usluge u sastavu: Elizabeta Kos, Željko Kolar, Nikolina Ptiček, Sanja Polić, Vladimir Šimić, Milka Kosanović, Damir Cimer, Mario Milinković i Irena Miličević.

Ostavku na članstvo u Vijeću tijekom 2016. podnijeli su Željko Kolar i Damir Cimer, a početkom 2017. i Elizabeta Kos. Vijeće je u 2020. poslovalo u sastavu od 6 članova.

U trenutku podnošenja ovoga Izvješća dužnost predsjednika Vijeća obnaša Vladimir Šimić, dipl.iur, a dužnost potpredsjednice Vijeća obnaša Irena Miličević, dipl.iur.

1.3.2. Slobodni mandat

Imenovani članovi vijeća dolaze iz različitih institucija u Republici Hrvatskoj: tijela državne uprave, pravnih osoba s javnim ovlastima, jedinica lokalne samouprave, udruga itd., no nemaju po odredbama Zakona vezani mandat tj. ne predstavljaju institucije iz kojih potječu, ne odgovaraju za svoj rad tim institucijama niti te institucije, po odredbama Zakona mogu pokrenuti postupak za njihov opoziv.

1.4. Financiranje Vijeća

Sukladno članku 66. Zakona o vodnim uslugama Vijeće za vodne usluge je proračunski korisnik državnog proračuna, u kojem se osiguravaju i sredstva za njegov rad.

1.5. Zakonodavni okvir

Ključni propisi koji se primjenjuju na djelatnost vodnih usluga su:

ZVU – Zakon o vodnim uslugama (NN 66/19)

ZFVG – Zakon o financiranju vodnoga gospodarstva (NN 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16, 127/17 i 66/19)

ZOV – Zakon o vodama (NN 66/19 i 84/21)

ZVLJP – Zakon o vodi za ljudsku potrošnju (NN 56/13, 64/15, 104/17, 115/18 i 16/20)

UNOC - Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (NN 112/10)

UMEP - Uredba o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga (NN 112/10)

UNKV - Uredba o visini naknade za korištenje voda (NN 82/2010, 83/2012, 10/2014, 32/2020)

UNZV - Uredba o visini naknade za zaštitu voda (NN 82/10, 83/12, 151/2013 i 116/18)

PNKV - Pravilnik o obračunu i naplati naknade za korištenje voda (NN 36/20)
PNZV - Pravilnik o obračunavanju i plaćanju naknade za zaštitu voda (NN 48/19)

1.6. Djelokrug Vijeća

Vijeće za vodne usluge u svom djelokrugu³:

1. nadzire zakonitost odluke o cijeni vodnih usluga
2. nadzire zakonitost odluke o naknadi za razvoj
3. nadzire zakonitost određivanja cijena posebnih isporuka vode iz članaka 47. do 54. Zakona o vodnim uslugama
4. vodi zbirku podataka o cijeni vodnih usluga i naknadi za razvoj te ih objavljuje
5. inicira donošenje uredbe o regulatornom računovodstvu, uredbu o vrednovanju učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga, uredbu o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga članka i uredbu o unutarnjem ustrojstvu Vijeća za vodne usluge
6. obavlja i druge poslove određene Zakonom o vodnim uslugama i Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva.

Vijeće ne nadzire pojedinačne obračune cijena vodnih usluga i naknade za razvoj u računima za vodnu uslugu, što je nadležnost inspekcije za zaštitu potrošača unutar Državnog inspektorata.

1.7. Metodologija postupanja Vijeća

1.7.1. Samostalna prijava cijena i troškova

Isporučitelji vodnih usluga dužni su Vijeću za vodne usluge dostaviti odluku o cijeni vodnih usluga i podatke o troškovima svog poslovanja u roku od pet dana od objave odluke o cijeni vodnih usluga u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave.“ (čl. 36. st. 3. ZVU). Takva obveza nije propisana Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva za odluke o naknadi za razvoj, no kako se radi o općim aktima s općeobvezujućom pravnom snagom koji se objavljuju u službenim glasilima kontrola je olakšana. Uz to javni isporučitelji vodnih usluga, gotovo bez iznimke, dostavljaju odluke o naknadi za razvoj Vijeću, kao što postupaju s odlukom o cijeni vodnih usluga.

Uz odluku o cijeni vodnih usluga isporučitelji vodnih usluga dostavljaju Vijeću i popunjene obrasce prijave troškova upravljanja i pogona komunalnim vodnim građevinama.

S obzirom na to da su Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva propisani način određivanja cijene, vrste troškova koje cijena mora pokriti i sastavnice računa za vodne usluge - podcijenjena tarifna politika (prihod od cijene ne pokriva troškove) može se voditi samo neistinitim prikazivanjem poslovnih troškova.

³ čl. 67. ZVU

Glavni nedostatak sustava samostalne prijave je u tome što podaci prijavljeni od isporučitelja nisu provjerljivi. Vijeće nije raspolagalo sredstvima da u postupku nadzora provede vještačenja prikazanih troškova i njihov odnos sa cijenom. U tom pogledu Vijeće se oslonilo na temeljne financijske izvještaje i podatke o dobiti i gubitku isporučitelja vodnih usluga kao na referentan podatak.

1.7.2. Preventivno-instruktivni pristup

I u 2020. Vijeće je zadržalo tzv. preventivno-instruktivni pristup u odnosu na restriktivno-sankcionirajući tj. prvo je upozoravalo isporučitelje vodnih usluga na nezakonitosti u odlukama o cijeni vodnih usluga i o naknadi za razvoj, da bi potom primijenilo svoje ovlasti .

U cilju upoznavanja korisnika vodnih usluga i isporučitelja vodnih usluga, kao i preostale javnosti sa djelovanjem Vijeća – na mrežnim stranicama Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja funkcionalna je web – podstranica:

<https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-vodnoga-gospodarstva-i-zastite-mora-2033/vijece-za-vodne-usluge/2064>

Na web stranici su dostupni i obrasci prijave troškova upravljanja i pogona komunalnim vodnim građevinama koje isporučitelji dostavljaju Vijeću uz odluke o cijeni vodnih usluga.

Na web stranici također su dostupna mišljenja, očitovanja i odgovori na traženje isporučitelja vodnih usluga, jedinica lokalne samouprave, inspekcija, korisnika vodnih usluga, potrošačkih udruga i drugih zainteresiranih subjekata.

1.8. Statistika održanih sjednica

Od početka rada drugoga saziva do isteka 2020. Vijeće je održalo 173. sjednice. U 2020. Vijeće je održalo 31 sjednica i 21 radni sastanak. Sjednice i radni sastanci Vijeća održavani su putem video-veze.

Dodatno su održavani i *ex parte* sastanci s predstavnicima isporučitelja vodnih usluga i jedinica lokalne samouprave, o temama iz djelokruga Vijeća, pri čemu je utvrđivano činjenično stanje u pojedinim predmetima, davana pojašnjenja, upute, preporuke i savjeti.

1.9. Suradnja

Vijeće za vodne usluge sudjeluje u radu skupština, radnih skupina te na konferencijama, radionicama i seminarima koje organiziraju organizacije za promicanje ciljeva održivog razvoja u sektoru voda. Najvažnija međunarodna suradnja Vijeća odvija se unutar WAREG-a.

1.9.1. Suradnja u okviru WAREG-a - Europskih vodnih regulatora

Vijeće za vodne usluge je, u izvještajnom razdoblju, nastavio djelovati u članstvu udruge WAREG – Europski vodni regulatori, pokrenute u travnju 2014.⁴

WAREG je od svog osnivanja do isteka 2020. održao 21 skupštinu od kojih su četiri održane u 2019. i to 17. u Dublinu (veljača), 18. u Vilniusu (svibanj), 19. u Budimpešti (rujan) i 20. u Rimu (prosinac). Predstavnik Vijeća je sudjelovao u radu svih skupština, osim 19. Vijeće za vodne usluge je imalo status promatrača od 4. Skupštine u Edinburghu u svibnju 2015. a pristupilo je u članstvo na 8. Skupštini u Horti u lipnju 2016.

U studenom 2020. Vijeće je putem video-veze sudjelovalo u radu 21. skupštine WAREG-a, te uzelo učešća i u izboru petočlanog Odbora WAREG-a, uključujući predsjednika i dvoje potpredsjednika.

Vijeće je putem WAREG-a razmjenjivalo informacije i iskustva vezana uz poslovanje isporučitelja vodnih usluga u uvjetima pandemije covid-19 te o drugim pitanjima koja se ciklično javljaju u provedbi EU direktiva.

1.9.2. Nacionalno vijeće za zaštitu potrošača

Vijeće za vodne usluge ima svog stalnog člana u Nacionalnom vijeću za zaštitu potrošača. Vijeće je i u 2020. aktivno sudjelovalo u radu Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača.

Zadaće Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača su sudjelovanje u izradi Nacionalnog programa za zaštitu potrošača i izvješća o ostvarivanju Nacionalnog programa za zaštitu potrošača, poticanje izmjene i dopune postojećih te donošenje novih propisa iz područja zaštite potrošača, sudjelovanje u kreiranju politike zaštite potrošača i izvješćivanje Vlade Republike Hrvatske o slučajevima kršenja dobrih poslovnih običaja.

Vijeće je na sjednicama Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača davalo pojašnjenja o pravima potrošača u korištenju vodnih usluga.

⁴ WAREG okuplja 25 vodnih regulatora, stalnih članova iz Europe (Italija, UK-Sjeverna Irska, Irska, Hrvatska, Bugarska, Estonija, Belgija-Flandrija, Belgija-Bruxelles, Gruzija, Mađarska, Francuska, Grčka, Moldova, Litva, Latvija, Malta, Rumunjska, Portugal, Portugal-Azorski otoci, UK-Škotska, Albanija, Crna Gora, Kosovo, Makedonija i Armenija) iz 20 država Europe i 7 promatrača (UK-Engleska i Wales, Švedska, Danska, Poljska, Španjolska, Italija/AP Trent i Turska)

2. CIJENA VODE U HRVATSKOJ

2.1. Struktura cijene vode

Cijena vode u Hrvatskoj ima sljedeće sastavnice:

Tablica 1. Sastavnice cijene vode

prema primatelju prihoda	opće sastavnice	pojedinačne sastavnice	namjena	pravna priroda	prihod
Lokalne	Cijene vodnih usluga (CVU)	Fiksni dio CVU	OPEX i AMORT.	cijena javne usluge	isporučitelja vodnih usluga
		Varijabilni dio CVU			
Nacionalne	Vodne naknade	Naknada za razvoj (NR)	CAPEX	neporezna javna davanja (striktno namjene)	javnog isporučitelja vodnih usluga
		Naknada za korištenje voda (NKV)			Hrvatskih voda
		Naknada za zaštitu voda (NZV)			
	porez	PDV na cijenu vodne usluge (13%)	opća proračunska potrošnja	porez	Državne riznice

Legenda:

OPEX – je kratica za operativne troškove i označuje troškove upravljanja, održavanja i pogona vodno-komunalne infrastrukture; uz OPEX se naplaćuju i troškovi amortizacije (Amort.) dugotrajne imovine, ali samo iz varijabilnog dijela cijene vodnih usluga

CAPEX – je kratica za kapitalne izdatke i označuje investicijske izdatke razvoja i rekonstrukcije vodno-komunalne infrastrukture.

2.2. Kako je propisano odrediti cijenu vode

Sastavnice unutar cijene vode određuju se po zasebnim pravilima.

2.2.1. Određivanje cijene vodnih usluga

Cijena vodne usluge određuje se u skladu sa Zakonom o vodnim uslugama i Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva koja je donesena na temelju ranije važećeg Zakona o vodama (NN 153/09).

Pri određivanju cijene vodnih usluga donositelji postupaju moraju poštivati načela: povrata troškova od vodnih usluga kako je uređeno zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva u granicama ekonomske učinkovitosti te načelima pravičnosti, zaštite od monopola i socijalne pravičnosti cijene vode. Sustav međusobnih subvencija ne može se koristiti za socijalne poticaje, osim kad je ovim Zakonom drukčije uređeno.

Do integracije javnih isporučitelja vodnih usluga, odluke o cijeni vodnih usluga moraju se donijeti u skladu s čl. 109. stavci 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama (prijelazna odredba).

Cijenu vodnih usluga određuju isporučitelji vodnih usluga (uobičajeno uprave ili nadzorni odbori, ili uprave uz suglasnost nadzornih odbora) uz suglasnost gradonačelnika/općinskih načelnika općina i gradova na području pružanja usluge prema. U roku od 30 dana od dana podnošenja odluke jedinici lokalne samouprave na suglasnost ona je dužna izdati suglasnost, obrazloženo odbiti izdavanje ili zatražiti izmjene i dopune. Ne postupi li jedinica lokalne samouprave na opisani način, istekom roka smatra se da je suglasnost dana. Ako suglasnost treba izdati više jedinica lokalne samouprave na području pružanja usluge, smatra se da je ona izdana kada je izdaju jedinice lokalne samouprave koje su izravno ili neizravno većinski član društva, dioničar odnosno osnivač javnoga isporučitelja vodne usluge.

Odluka o cijeni vodnih usluga objavljuje se u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave.

Vijeće može cijeni vodnih usluga:

- narediti donositeljima akata koji su predmet nadzora da usklade akte sa zakonom i temeljem njega donesenim provedbenim propisima (čl. 68.st.1.toč. 1. ZVU)
- donijeti odluku o obustavi od primjene nezakonite odluke o cijeni vodnih usluga (čl. 68.st.1.toč. 2. ZVU)
- donijeti privremenu odluku o cijeni vodne usluge, na zahtjev javnog isporučitelja vodnih usluga ili po službenoj dužnosti(čl. 68.st.1.toč. 4. ZVU).

2.2.2. Određivanje naknade za razvoj

Naknada za razvoj određuje se u skladu s Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva, a supsidijarno se na način donošenja primjenjuju i odredbe Zakona o vodnim uslugama i Zakona o vodama.

Naknadu za razvoj donosi javni isporučitelj vodnih usluga (čl. 52.st.1. ZFVG), putem svoje skupštine (čl. 23. st.1. toč. 4. ZVU) i to tzv. dvostrukom većinom tj. većinom razmjerno temeljnom kapitalu i većinom broja članova društva (čl. 24. st. 3. i 4. ZVU), a iznimno i običnom većinom razmjerno temeljnom kapitalu (čl. 24.st.5. ZVU).

Iznimno od navedenog jedinice lokalne samouprave mogu predložiti uvođenje naknade za razvoj jedinici područne (regionalne) samouprave, u skladu sa Zakonom o financiranju

vodnoga gospodarstva, na čijem se području nalazi izvorište ili površinski vodozahvat, kada su, radi zaštite izvorišta i površinskih vodozahvata u zonama sanitarne zaštite, potrebna posebna povećana ulaganja u komunalne vodne građevine (čl. 105. Zakona o vodama).

Odluka o naknadi za razvoj objavljuje se u službenom listu Republike Hrvatske.

Vijeće za vodne usluge može na tri načina utjecati na odluke o naknadi za razvoj:

- narediti donositeljima akata koji su predmet nadzora da usklade akte sa zakonom i temeljem njega donesenim provedbenim propisima (čl. 68.st.1.toč. 1. ZVU)
- donijeti odluku o obustavi od primjene nezakonite odluke o naknadi za razvoj (čl. 68.st.1.toč. 2. ZVU)
- donijeti privremenu odluku o naknadi za razvoj, na zahtjev javnog isporučitelja vodnih usluga ili po službenoj dužnosti (čl. 68.st.1. toč. 4. ZVU).

2.2.3. Određivanje naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda

Visinu obje naknade određuje Vlada Republike Hrvatske u skladu s Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva.

Visina naknade za korištenje voda propisuje se Uredbom o visini naknade za korištenje voda.

Visina naknade za korištenje voda za javnu vodoopskrbu trenutno iznosi 2,85 kn/m³ ⁵

Visina naknade za zaštitu voda propisuje se Uredbom o visini naknade za zaštitu voda.

Visina naknade za zaštitu voda trenutno iznosi 1,35 kn/m³ ⁶.

Visina naknade za zaštitu voda umanjuje primjenom odgovarajućeg koeficijenta (k_2) u odnosu na postignuti stupanj pročišćavanja na uređaju za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda i to na: 0,95 kn/m³ za prvi stupanj pročišćavanja, na 0,41 kn/m³ za drugi stupanj pročišćavanja i 0,27 kn/m³ za treći stupanj pročišćavanja.⁷

Vijeće za vodne usluge nema zakonskih ovlasti u odnosu na određivanje visina ove dvije naknade.

2.2.4. Porez na dodanu vrijednost

Stopa poreza na dodanu vrijednost propisuje se Zakonom o porezu na dodanu vrijednost.

Stopa poreza na dodanu vrijednost na vodne usluge povećana je sa 10% na 13% 1. siječnja 2014.

⁵ Čl. 4. Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o visini naknade za korištenje voda (NN 32/20)

⁶ Čl. 3.st. 1. Uredbe o visini naknade za zaštitu voda (NN 82/10, 83/12, 151/13 i 116/18)

⁷ Čl. 5. st.4 Uredbe o visini naknade za zaštitu voda

3. CIJENE VODNIH USLUGA

3.1. Vrste i sastavnice cijene vodnih usluga

Tablica 2. Cijene vodnih usluga prema vrsti vodnih usluga

Vrsta vodnih usluga
za javnu vodoopskrbu (fiksna mreža ili mobilna)
za odvodnju otpadnih voda (fiksna mreža ili mobilna)
za pročišćavanje otpadnih voda (fiksna infrastruktura)

Tablica 3. Sastavnice cijena vodnih usluga prema vrsti troškova

Sastavnice prema vrsti troškova	Jedinica mjere
fiksni dio (puna)	kn/razdoblje (u pravilu mjesec)
fiksni dio (socijalna)	kn/razdoblje (u pravilu mjesec)
varijabilni dio (puna)	kn/m ³
varijabilni dio (socijalna)	kn/m ³ (ne više od 60% od osnovne varijabilne)

Tablica 4. Cijena vodnih usluga prema kategoriji korisnika vodnih usluga

Kategorije korisnika vodnih usluga
Kućanstva
Poslovni korisnici
Nekomercijalni korisnici
Poljoprivreda

3.2. Troškovi koje cijena vodnih usluga mora pokriti

Troškovi upravljanja komunalnim vodnim građevinama, uključujući održavanje komunalnih vodnih građevina i troškovi poslovanja javnog isporučitelja vodnih usluga financiraju se iz cijene vodne usluge⁸.

Cijena vodnih usluga mora osigurati povrat troškova zahvaćanja vode, pogona i održavanja komunalnih vodnih građevina te isporuku vodnih usluga i to:⁹

- materijalne troškove
- troškove usluga
- troškove naknade za koncesiju kada je isporučitelj vodnih usluga koncesionar,
- troškove za zaposlene
- financijske rashode (troškove)
- troškove amortizacije dugotrajne imovine
- troškove vrijednosnog usklađivanja kratkotrajne imovine u visini 5% ukupnog prihoda ostvarenog obavljanjem djelatnosti vodnih usluga,

⁸ Čl. 5. st. 7. ZVU

⁹ Čl. 4. UNOC

- trošak naknade za korištenje voda iz članka 23. točke 3. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16 i 127/17), nakon roka određenog člankom 95. stavkom 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i naknade iz članka 28. stavka 3., odnosno iz članka 95. stavka 3., Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva, za koje je obveznik isporučitelj vodnih usluga.

3.2.1. Fiksni i varijabilni dio cijene vodne usluge

Cijena vodne usluge sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela.

Osnovica varijabilnog dijela cijene vodne usluge javne odvodnje i/ili pročišćavanja otpadnih voda, (...) je količina (kubni metar tj. m³) ispuštene otpadne vode (...).

Fiksni dio cijene vodne usluge plaća se u fiksnom iznosu i mora pokriti fiksne troškove pružanja vodnih usluga propisane uredbom o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga.¹⁰

3.2.2. Fiksni dio cijene vodnih usluga

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine, i to troškova:¹¹

- očitavanja vodomjera
- obrade očitanih podataka te izrade i dostave računa korisnicima vodnih usluga
- umjeravanja i servisiranja vodomjera sukladno važećim propisima, tekućeg i investicijskog održavanja priključka nekretnine na komunalne vodne građevine vodoopskrbe i/ili odvodnje
- redovitog održavanja funkcionalne ispravnosti komunalnih vodnih građevina za isporuku vodnih usluga
- ispitivanja i održavanja zdravstvene ispravnosti vode za piće.

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga obračunava se mjesečno.

Fiksni dio osnovne cijene vodnih usluga ne može biti veći od fiksnog dijela najniže osnovne cijene vodnih usluga.

Fiksni dio se izražava, u pravilu, u kunama, mjesečno (kn/mj.)

3.2.3. Varijabilni dio cijene vodnih usluga

Varijabilni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga ovisi o količini isporučenih vodnih usluga, mjereno u kubičnim metrima (m³).

Prihodi od varijabilnog dijela cijene vodnih usluga pokrivaju sve troškove upravljanja komunalnim vodnim građevinama i troškove poslovanja javnog isporučitelja vodnih usluga, koji nisu fiksni.

¹⁰ Čl. 42. st. 2., 4. i 5. ZVU

¹¹ Čl. 6. UNOC

Iako je po svojoj naravi amortizacija¹² fiksni trošak, prema UNOC-u, ona tereti varijabilni dio cijene vodnih usluga.

Varijabilni dio cijene vodne usluge iskazuje se u kunama po kubičnom metru (kn/m³).

3.3. Socijalna cijena vodne usluge

Odluka o cijeni vodnih usluga javne vodoopskrbe i javne odvodnje mora sadržavati i cijenu koju plaćaju socijalno ugroženi stanovnici (socijalna cijena vodne usluge).

Javni isporučitelji vodnih usluga dužni su formirati socijalnu cijenu cijenu vodne usluge, kako za varijabilni dio cijene, tako i za fiksni. Socijalna cijena vodne usluge mora biti propisana u sve tri vodne usluge: javnoj vodoopskrbi, javnoj odvodnji otpadnih voda i pročišćavanju otpadnih voda.

Socijalna cijena vodne usluge ne može se utvrditi u visini većoj od 60 % od cijene vodne usluge koju plaćaju korisnici vodnih usluga koji nisu socijalno ugroženi.

Osnovica socijalne cijene vodnih usluga je količina isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva nije propisana zakonom. Prema preporuci Vijeća za vodne usluge iz 2015. količine vode nužne za osnovne potrebe kućanstva iznose 70 litara po stanovniku/dnevno (što je 5,88 m³ mjesečno za prosječno kućanstvo u Hrvatskoj). Preporuka Vijeća višekратно nadilazi standard za Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) od 20 l/dnevno po članu kućanstva, što iznosi 1,68 m³ mjesečno za prosječno kućanstvo u Hrvatskoj.

Razlika do cijene vodne usluge koja osigurava povrat troškova od vodnih usluga (u daljnjem tekstu: puna cijena) podmiruje se iz proračuna jedinice lokalne samouprave. Iznimno od ovoga, javni isporučitelj vodnih usluga može odlučiti da razliku do pune cijene podmiruje dijelom iz prihoda od cijene vodne usluge koju plaćaju ostali korisnici vodnih usluga, ali ne više od 20 % te razlike.

Socijalno ugroženi stanovnik je osoba koja sukladno propisima kojim se uređuje socijalna skrb ima pravo na naknadu za troškove stanovanja, a njihov popis jedinica lokalne samouprave dostavlja javnom isporučitelju vodnih usluga najkasnije do 10. prosinca tekuće godine za iduću godinu. Popis se redovito mijenja i dopunjuje, prema vremenu stjecanja statusa socijalno ugroženih stanovnika i dostavlja javnom isporučitelju vodnih usluga do 15. dana u tekućem mjesecu za idući mjesec.

¹² Za detaljnije o amortizaciji vidjeti Izvješće o stanju sektora vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2019. na poveznici

https://mingor.gov.hr/UserDocImages/Uprava_vodnoga_gospodarstva_i_zast_mora/VVU_Izvješće_2019..pdf
znicihttps://mingor.gov.hr/UserDocImages/Uprava_vodnoga_gospodarstva_i_zast_mora/VVU_Izvješće_2019..pdf

3.4. Određivanje cijena vodnih usluga u praksi

3.4.1. Broj odluka i provedenih nadzora zakonitosti

Tijekom 2020. Vijeće je zaprimilo 17 odluka o cijeni vodnih usluga uključujući izmjene i dopune postojećih odluka.

Za 8 odluka Vijeće je uputilo isporučiteljima obavijest o nepropisnom donošenju i/ili sadržaju odluke o cijeni vodnih usluga te su iste u međuvremenu usklađene.

3.4.2. Obustava nezakonitih odluka

Jedna odluka je obustavljena od primjene odlukom Vijeća od 18. lipnja 2020.,¹³ zbog neobjavlivanja u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave i jednom lokalnom mediju te zbog toga što je donesena u formi izmjena i dopuna odluke o cijeni vodnih usluga donesene temeljem ranije važećeg Zakona o vodama, umjesto nove, cjelovite odluke u skladu s odredbama Zakona o vodnim uslugama.

3.4.3. Alokacija fiksnih troškova na pojedinačnog korisnika

Većina isporučitelja određuje fiksni mjesečni iznos (kn/mj.), a za neke kategorije obveznika i fiksni tromjesečni iznos (kn/mj.³)¹⁴.

Posljedično tomu, isporučitelji vodnih usluga su koristili u pravilu dva modela alokacije troškova na pojedinačnog korisnika:

- određivanjem fiksnog dijela cijene po promjeru priključka (cijevi), što je značilo jedan obračun po priključku (vodomjeru) i
- određivanjem fiksnog iznosa po posebnom dijelu nekretnine (stanu, poslovnom prostoru).

Oba modela obračuna nisu protupropisna.

Ipak uočeno je da obračun po priključku (vodomjeru) znatno cjenovno nepovoljniji za industrijske korisnike i samo produbljuje već uspostavljeni cjenovni nerazmjer stanovništvo – industrija.

3.4.4. Sezonske i izvansezonske cijene

U izvještajnom razdoblju nijedan isporučitelj vodnih usluga, u obuhvatu nadzora Vijeća, nije određivao različite tarife u sezoni i izvan nje (sezonske i izvansezonske cijene vodnih usluga).¹⁵

¹³ Odluka o izmjeni Odluke o cijeni vodnih usluga za otoke u sastavu Grada Šibenika (Kaprije i Žirje), donesena od strane isporučitelja Vodovod i odvodnja d.o.o. Šibenik

¹⁴ Metoda alokacije nije propisana u UNOC-u

¹⁵ UNOC ne zabranjuje sezonske i izvansezonske tarife

Vijeće je u ranijim nadzorima (2010-2015.) stalo na stajalište da primjena sezonske i izvansezonske cijene, nije sukladna zakonskim načelima.¹⁶

3.4.5. Blok tarifa

Blok tarifa je vrsta tarife koja je vezana za količine potrošnje, koje su razvrstane u raspone, od $x \text{ m}^3$ do $y \text{ m}^3$, potrošnje (tzv. blokove).¹⁷ Korisnici u višim blokovima plaćaju povećanu tarifu vodne usluge vode, da bi se potaklo racionalnije korištenje voda (rastuća blok tarifa). Ili korisnici u višim blokovima plaćaju smanjenu tarifu vodne usluge, da bi ih se odvratilo da umjesto javne vodoopskrbne mreže, od korištenja alternativnih izvora vode, kao što su industrijski zdenci, zahvat na vodotoku ili podzemlju (rastuća blok tarifa).

Vijeće je uočilo da se u Hrvatskoj primjenjuje samo padajuća blok tarifa. Ovaj trend je pokrenuo KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka, a isto primjenjuju i neki dr. isporučitelji.

3.4.6. Nepravilnosti u određivanju socijalne cijene vodnih usluga

Četiri (4) isporučitelja nisu ispravno primijenila odredbe Zakona o socijalnoj cijeni vodnih usluga:

Jedan isporučitelj propisao je smanjenje socijalne tarife na 60% od pune tarife, ali nije propisao do kojih količina isporučene vode (količinu nužnu za osnovne potrebe kućanstva).

Drugi isporučitelj propisao je socijalnu tarifu samo za javnu vodoopskrbu.

Treći i četvrti isporučitelj nisu propisali socijalnu tarifu za fiksni dio cijene vodnih usluga.

3.4.7. Ostale nepravilnosti u odlukama o cijeni vodnih usluga

I tijekom 2020. Vijeće je uočilo da dio javnih isporučitelja ne poznaje dostatno odredbe Zakona o vodnim uslugama te po inerciji ranijeg zakonodavstva donosi odluke o cijeni vodnih usluga i čini uglavnom iste nepravilnosti:

- donesena je u formi izmjena i dopuna odluke koja je donesena temeljem Zakona o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18) ili ranijeg Zakona o komunalnom gospodarstvu, umjesto nove odluke o cijeni vodnih usluga, a odluka o cijeni vodnih usluga je opći akt s općim učinkom (čl. 43. st.4. ZVU), što znači da se s donošenjem novoga zakona, mora donijeti i cjelovita odluka
- nije objavljena u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave
- dan stupanja na snagu je pogrešno određen (danom donošenja)

¹⁶ Nekoliko isporučitelja vodnih usluga u jadranskom priobalju odredilo je više tarife u ljetnoj sezoni on one u ostalom dijelu godine. Kao razlog su istakli mnogostruko povećanja broja korisnika u ljetnim mjesecima i povećanim proizvodnim troškovima, što opravdava racionalizaciju korištenja vode kroz povećanu tarifu. Prvi saziv Vijeća je zaključio (i) da ne postoje pokazatelji smanjenja potrošnje po korisniku u ljetnim mjesecima kao posljedica povećanja tarife, (ii) da se troškovi proizvodnje i distribucije vode po jedinici mjere ne povećavaju već upravo suprotno da djeluje ekonomija razmjera tj. da povećanjem volumena isporučene vode padaju i jedinični prosječni troškovi proizvodnje i (iii) da u sezonskoj tarifi postoje elementi diskriminacije povremenih korisnika u odnosu na stalne korisnike.

¹⁷ ZVU i UNOC ne sprečavaju propisivanje blok tarife

- objavljena je u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave, ali stupanje odluke na snagu nije određeno rokom od najmanje osam dana po objavi u službenom listu
- nije objavljena u još jednom lokalnom mediju
- nije dostavljena Vijeću za vodne usluge
- nema zakonitu suglasnost gradonačelnika/općinskog načelnika
- nema propisani sadržaj iz članka 43. stavka 3. Zakona; prema članku 43. stavku 3. „Odluka o cijeni vodnih usluga sadržava: područje pružanja vodne usluge, vrstu vodne usluge, tarifu vodne usluge, način obračuna i plaćanja cijene vodne usluge i odredbu koja se javna davanja obračunavaju i naplaćuju uz cijenu vodne usluge. Odluka o cijeni vodnih usluga sadržava i cijenu vodne usluge pražnjenja otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje neovisno o tome pruža li ih javni isporučitelj vodne usluge neposredno ili ih pruža koncesionar.“
- kao pravni temelj donošenja odluke navedena je odredba članka 43. stavka 1. Zakona o vodnim uslugama, a do objedinjavanja javnih isporučitelja vodnih usluga odluka se može donijeti samo temeljem prijelaznih odredaba Zakona o vodnim uslugama (čl. 109. st. 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) i
- druge manje nepravilnosti.

3.4.8. Obavijest o donošenju odluke o cijeni vodnih usluga u prijelaznom razdoblju

Uz to što je za 8 isporučitelja vodnih usluga uputilo pojedinačne obavijesti o nepropisnom donošenju i/ili sadržaju odluke o cijeni vodnih usluga, Vijeće je 7. srpnja 2020. svim isporučiteljima vodnih usluga uputilo i skupnu Obavijest o donošenju odluke o cijeni vodnih usluga u prijelaznom razdoblju.

4. CIJENA JAVNE VODOOPSKRBE DRUGIM ISPORUČITELJIMA VODNIH USLUGA

4.1. Javna vodoopskrba drugim isporučiteljima

Javni isporučitelj vodnih usluga *može* pružati uslugu javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga (fakultativna isporuka).

Javni isporučitelj vodnih usluga *dužan je* pružati uslugu javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga ako to ne ugrožava isporuku vode na uslužnom području prvoga isporučitelja, a drugom isporučitelju redovito ili povremeno nedostaju potrebne količine vode ili drugi isporučitelj ima hitnu potrebu za dodatnim količinama vode zbog nestašica, onečišćenja, drugog pogoršanja kakvoće vode i drugih hitnih razloga (obligatna isporuka).¹⁸

4.1.1. Veleprodajna cijena

Cijena vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju (neovisno o tome je li riječ fakultativnoj ili obligatnoj isporuci) ne može biti veća od troška proizvodnje vode ili nabave vode od trećeg isporučitelja i razumnog troška provoda vode kroz građevine za javnu vodoopskrbu. (čl. 47. st. 3. Zakona o vodnim uslugama).

4.1.2. Struktura veleprodajne cijene vode

Cijena vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju (neovisno o tome je li riječ fakultativnoj ili obligatnoj isporuci) ne sadržava fiksni dio, kao ni naknadu za razvoj, naknadu za zaštitu voda i naknadu za korištenje voda iz zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.“ (č. 47. st. 5. Zakona o vodnim uslugama).

Cijena vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju, u cijelosti je varijabilna, odnosno ovisi o isporučenoj količini vode za ljudsku potrošnju (m³) i izražava se u kunama po kubičnom metru.

4.1.3. Određivanje cijene vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju

Cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju (neovisno o tome je li riječ fakultativnoj ili obligatnoj isporuci) određuje javni isporučitelj vodnih usluga – prodavatelj svojom odlukom, zasebno od odluke o cijeni vodnih usluga koja se donosi za krajnje korisnike vodnih usluga, uz prethodnu suglasnost Vijeća za vodne usluge. (čl. 47.st.4. Zakona o vodnim uslugama).

U prijelaznom razdoblju, do integracije isporučitelja vodnih usluga na uslužnom području, primjenjuju se prijelazna odredba članka 105. stavka 3. Zakona o vodnim uslugama koja glasi: „Dok se cijena vodne usluge posebne isporuke vode ne odredi sukladno članku 47. stavku 4. ovoga Zakona, bilo koja strana u odnosu međusobne isporuke vode za ljudsku potrošnju može

¹⁸ Javna vodoopskrba drugim isporučiteljima uređena je člankom 47. Zakona o vodnim uslugama.

zatražiti da Vijeće za vodne usluge privremenom odlukom o odredi cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe drugim isporučiteljima.“

U 2020. većina cijena vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju bila je određena ugovorom između prodavatelja i kupca, jedan dio privremenim mjerama i privremenim odlukama Vijeća za vodne usluge, a manji dio jednostranim odlukama prodavatelja.

4.2. Sudionici i količine vode u javnoj vodoopskrbi drugim isporučiteljima

Vodu namijenjenu ljudskoj potrošnji prodaju drugim isporučiteljima vodnih usluga:

- isporučitelji vodnih usluga koji opskrbljuju vodom kućanstva i poslovne korisnike (isporučitelji na malo) i
- isporučitelji vodnih usluga koji obavljaju isključivo isporuke drugim isporučiteljima vodnih usluga (isporučitelji na veliko).

Ukupne količine vode u međusobnoj isporuci između različitih isporučitelja vodnih usluga u imaju kontinuiran trend pada i u 2020. iznosile su 37.477.374,81 m³ (41.378.635,00 m³ u 2019, 243.109.559,24 m³ u 2018.¹⁹) ili **15,97%** ukupno isporučenih količina vode u Hrvatskoj.

U veleisporuci vode za ljudsku potrošnju u 2020. sudjelovalo je:

- 49 prodavatelja (2 više nego u 2019., 7 više nego u 2018.).
- 66 kupaca
- 3 kupca (od 66) su prekogranična i to: Rižanski vodovod d.o.o. Kopar (SLO), JP Parkovi d.o.o. Ljubuški (BIH) i d.o.o. „Vodovod i kanalizacija“ Herceg Novi (CG)

Jedini preostali isporučitelj na veliko je Vodovod Hrvatsko Primorje-južni ogranak d.o.o. Senj, koji isporučuje vodu za pet isporučitelja vodnih usluga, i to: Komunalno društvo Pag d.o.o. Pag, Vodovod i odvodnja d.o.o. Senj, Vrelo d.o.o. Rab, Crno Vrilo d.o.o. Karlobag i Komunalije d.o.o. Novalja.

Vijeće nije sustavno pratilo veleisporuke vode koja nije zahvaćena u Hrvatskoj. Neovisno o tome, u različitim okolnostima, identificirana su dva prekogranična prodavatelja i to: od JP Komunalna Ilirska Bistrica (SLO) prema Liburnijskim vodama d.o.o. Ičići i od Vodogradnje²⁰ d.o.o. Tomislavgrad prema Vodovodu Imotske krajine d.o.o. Imotski te Vodovodu i odvodnji Cetinske Krajine d.o.o. Sinj.

Isporučitelj vodnih usluga Metković d.o.o. također koristi i izvorište Doljani u Bosni i Hercegovini, na crpilištu za čiju je izgradnju bio investitor i u čijem je dugotrajnom posjedu.

Poseban slučaj čini provod vode zahvaćene u Bosni i Hercegovini, u hidroenergetskom sustavu Trebišnjice (akumulacijsko jezero, hidroelektrana i građevine za zahvat i provod vode), putem magistralnog cjevovoda Konavoskog komunalnog društva d.o.o. Čilipi za D.o.o.

¹⁹ 43.109.559,24 m³

²⁰ Društvo registrirano u Bosni i Hercegovini čiji su osnivač Hrvatske vode

Vodovod i kanalizacija Herceg Novi. Sporazumom zaključenim između republika tadašnje SFRJ o korištenju vode iz ovog sustava Crnoj Gori dano je pravo besplatnog korištenja 600 l/sec. vode za potrebe vodoopskrbe.²¹

Neovisno o prethodnom, u 2020. Konavosko komunalno društvo d.o.o. Čilipi isporučilo je, iz vlastitih vodozahvata u Konavlima, Vodovodu i kanalizaciji Herceg Novi 5.706 m³ po cijeni od 3.5 kn/m³ bez PDV-a.

4.3. Cijene vode prema drugim isporučiteljima

4.3.1. Najviše i najniže cijene određene ugovorima ili odlukom prodavatelja

Najnižu cijenu prema drugom isporučitelju vodne usluge ima Vodovod d.o.o. Omiš prema Vodovodu Brač d.o.o. i Hvarskom vodovodu d.o.o. u visini od 0,39 kn/m³.

Najvišu cijenu prema drugom isporučitelju vodne usluge ima Komunalac d.o.o. Otočac prema Vodovodu i odvodnji d.o.o. Senj, u visini od 9,00 kn/m³.

Jedini preostali isporučitelj na veliko, Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o., Senj, ima cijenu od 2 kn/m³ prema svojih pet kupaca.

Tablica 5. Raspon i prosjek cijena određenih ugovorima između isporučitelja vodnih usluga ili odlukom prodavatelja

Raspon cijena	najniža (kn/m ³)	najviša (kn/m ³)	omjer
	0,39	9,00	23,08
Prosjek cijena (kn/m ³)	3,28		

4.3.2. Cijene određene privremenim mjerama i privremenim odlukama Vijeća

U ovom odjeljku prikazane su sve donesene privremene mjere odnosno privremene odluke o cijeni javne vodoopskrbe drugom isporučitelju, koje je donijelo Vijeće za vodne usluge, jer, osim u jednom slučaju, nisu zamijenjene pravomoćnim odlukama sudova.

²¹ Od ukupno 32 km cjevovoda sa HE sustava Trebišnjica, 22 km cjevovoda nalazi se na teritoriju Republike Hrvatske i prolazi trasom bivše uskotračne pruge koja je u vlasništvu Općine Konavle. Općina Konavle temeljem ugovora s isporučiteljem iz Herceg Novoga njemu naplaćuje naknadu za umanjenu vrijednost zemljišta.

Tablica 6. Privremene mjere iz 2015., 2016. i 2017.

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po privremenoj mjeri Vijeća za vodne usluge
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	DUKOM d.o.o. Dugo Selo	4,68 (V)	2,08 - na zahtjev kupca
	Vodoopskrba i odvodnja Vrbovec d.o.o. Vrbovec	4,68 (V)	2,18 - na zahtjev kupca
Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	HUMVIO d.o.o. Hum na Sutli (mjerno mjesto: Harina Zlaka)	3,20 (M)	1,50 - na zahtjev kupca pa potom zamijenjena ugovorom na cijenu od 2,07
	Vodoopskrba i odvodnja Zaprešić d.o.o. Zaprešić (mjerno mjesto: Luka)	3,20 (M)	1,29 - na zahtjev kupca
Vodoopskrba i odvodnja Zaprešić d.o.o. Zaprešić	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok (mjerna mjesta: Domahovo i Strmec)	3,80 (V)	1,79 - na zahtjev kupca
	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok (mjerno mjesto: Dubravica)	3,80 (V)	1,57 - na zahtjev kupca
Hidrobela d.o.o. Belišće	Dvorac d.o.o. Valpovo	4,20 (M)	3,58 - na zahtjev prodavatelja

Tablica 7. Privremene mjere iz 2018.

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a
		po ugovoru ili po odluci prodavatelja	po privremenoj mjeri Vijeća za vodne usluge
Vodopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	Vodopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o. (mjerno mjesto Svibje, prema Ivanić Gradu)	2,53 (M)	1,71 - na zahtjev kupca
Vodopskrba i odvodnja d.o.o. Zaprešić	Vodovod i odvodnja Bistra d.o.o. (na 2 mjerna mjesta u Novakima Bistranskim, na mjernom mjestu u Bukovju Bistranskom i na 2 mjerna mjesta u Donjoj Bistri)	3,57 (M)	1,50 - na zahtjev kupca
Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	Vodopskrba i odvodnja d.o.o. Zaprešić (na mjernom mjestu: Luka II)	3,20 (M)	1,29 - na zahtjev kupca
NPKLM Vodovod d.o.o. Korčula	Vodovod Opuzen d.o.o.	2,31 (M)	1,33 – na zahtjev kupca

Tablica 8. Privremene mjere iz 2019.

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vodne usluge po ugovoru ili odluci prodavatelja (kn/m ³) bez PDV-a	Cijena vodne usluge po privremenoj mjeri/privremenoj odluci Vijeća (kn/m ³) bez PDV-a
NPLKM Vodovod	Vodovod Opuzen d.o.o.	1,33*	1,45 – na zahtjev prodavatelja
KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	Liburnijske vode d.o.o.	4,60 (V)	2,80 – na zahtjev kupca

* prema prvoj privremenoj mjeri Vijeća

Tablica 9. Privremene mjere i privremene odluke iz 2020.

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vodne usluge po ugovoru ili odluci prodavatelja (kn/m ³) bez PDV-a	Cijena vodne usluge po privremenoj mjeri/privremenoj odluci Vijeća (kn/m ³) bez PDV-a
Rad d.o.o. Drniš	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Split	4,10 (M)	1,75 – na zahtjev kupca
Vodovod d.o.o. Omiš	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Split	3,61 (M)	2,64– na zahtjev kupca
Vodovod Brač d.o.o. Supetar	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Split	2,94 (M)	1,37– na zahtjev kupca
Vodoopskrba i odvodnja Cetinske Krajine d.o.o. Sinj	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Split	3,6 (M)	2,35– na zahtjev kupca
KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	Ponikve voda d.o.o.	4,60 (V)	3,06– na zahtjev kupca
KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	Liburnijske vode d.o.o.	2,80 (M)	3,23*

* privremena mjera u upravnom sporu

U tablicama su označene cijene vode koje su manje (M) od maloprodajnih cijena vodnih usluga koje je prodavatelj odredio prema (krajnjim) korisnicima vodne usluge javne vodoopskrbe na svom području pružanja usluge.

Isto tako u tablici su označene i cijene vode koje su veće od maloprodajnih cijena vodnih usluga koje je prodavatelj odredio prema (krajnjim) korisnicima vodne usluge javne vodoopskrbe (V) na svom području pružanja usluge. U slučajevima označenim pod (V) na prvi je pogled razvidno da su takve cijene određene protivno tada važećem članku 208. stavak 1. Zakona o vodama odnosno sada važećem članku 47. Zakona o vodnim uslugama.²²

Tablica 10. Raspon i prosjek cijena određenih po Vijeću za vodne usluge

Raspon cijena	najniža (kn/m ³) 1,29	najviša (kn/m ³) 3,58	omjer 2,78
Prosjek cijena (kn/m ³)	2,05		

4.4. Prodaja tehnološke vode

Isporuka vode koja nakon kondicioniranja može biti prikladna za ljudsku potrošnju (tzv. tehnološka voda) uređena je člankom 51. Zakona o vodnim uslugama.

Prema tim pravilima:

Osoba koja zakonito zahvaća vodu koja nije za ljudsku potrošnju, a koja nakon kondicioniranja može služiti ljudskoj potrošnji može isporučiti takvu vodu javnom isporučitelju vodnih usluga.

O isporuci takve vode sklapa se ugovor kojim se uređuje i cijena te isporuke.

Cijena isporuke takve vode ne može biti veća od troška proizvodnje vode i razumnog troška provoda vode kroz cjevovod, a može sadržavati i razumnu maržu sukladnu načelima iz članka 5. stavka 5. ovoga Zakona o vodnim uslugama²³.

Nezadovoljna strana ugovora ima pravo tražiti da sud u parničnom postupku izmijeni ugovorenu cijenu isporuke vode. Do odluke suda nezadovoljna strana može tražiti da Vijeće za vodne usluge privremenom mjerom odredi cijenu isporuke vode.

²² U sporu pred trgovačkim sudovima (Trgovački sud u Rijeci i Visoki trgovački sud) Liburnijske vode d.o.o. pravomoćno su u 2021. odbijene sa tužbenim zahtjevom.

²³ Cijene vodnih usluga određuju se prema načelu povrata troškova od vodnih usluga (...) u granicama ekonomske učinkovitosti te načelima pravičnosti, zaštite od monopola i socijalne pravičnosti cijene vode. Sustav međusobnih subvencija ne može se koristiti za socijalne poticaje, osim kad je ovim Zakonom drukčije uređeno.

Vijeće je evidentiralo da se i u ovom izvještajnom razdoblju obavljala isporuka vode od strane jednog isporučitelja tehnološke vode (koji nije isporučitelj vodnih usluga) prema tri kupca, isporučitelja vodnih usluga:

Tablica 11. Prodaja tehnološke vode

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja
INA - Industrija nafte d.d. Zagreb	Komunalije d.o.o. Đurđevac	1,98
	Vodovod Novska d.o.o. Novska	2,2
	Komunalije- vodovod d.o.o. Čazma	1,98

5. CIJENE USLUGE PRAŽNJENJA I ODVOZA OTPADNIH VODA IZ INDIVIDUALNIH SUSTAVA ODVODNJE (MOBILNE ODVODNJE)

5.1. Način obavljanja djelatnosti pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Vodna usluga pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje (mali sanitarni uređaji i sabirne jame) ili tzv. mobilna odvodnja pruža se putem isporučitelja vodnih usluga. Iznimno od navedenog, vodnu uslugu na uslužnom području mogu obavljati i koncesionari mobilne odvodnje, sve sukladno zakonu kojim se uređuju vode i Zakonu o vodnim uslugama.

Javni isporučitelj vodnih usluga može povjeriti gospodarskom subjektu izvršenje mobilne odvodnje ugovorom o nabavi usluga. Time ta pravna osoba ne stječe pravni položaj isporučitelja vodne usluge. Ugovor se ne može sklopiti na razdoblje dulje od pet godina.

Prema procjeni Vijeća, trenutno uslugu mobilne odvodnje pruža manji broj isporučitelja vodnih usluga, a većinu usluga obavljaju koncesionari temeljem ugovora o pružanju usluge sa jedinicama lokalne samouprave. Podatke o tim ugovorima Vijeća ne posjeduje.

Stav je Vijeća za vodne usluge da postojeći ugovori o pružanju usluga ostaju na snazi do njihovog isteka, ali da bi bez obzira na rok važenja ugovora isporučitelji vodnih usluga u odlukama o cijeni vodnih usluga, trebali utvrditi činjenicu postojanja ugovora te navesti cijene usluge.

Javni isporučitelj dužan je donijeti opće uvjete isporuke vodnih usluga. Opći uvjeti isporuke vodnih usluga sadržavaju i uvjete pražnjenja otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje, plan pražnjenja i nadzora otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje te glavne uvjete za davanje koncesije ili dodjelu ugovora o javnih uslugama za crpljenje i pražnjenje otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje. Ukoliko su na snazi ugovori između koncesionara i jedinice lokalne samouprave tu činjenicu neophodno je također utvrditi u općim uvjetima isporuke vodnih usluga.

Nadzor nad donošenjem općih uvjeta isporuke vodnih usluga provodi ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo, uključujući i sadržaj općih uvjeta u pogledu obavljanja djelatnosti mobilne odvodnje.

5.2. Cijena vodne usluge pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Cijena vodne usluge mobilne odvodnje utvrđuje se odlukom isporučitelja o cijeni vodnih usluga.

Osnovicu cijene vodnih mobilne odvodnje utvrđuje se uredbom vlade Republike Hrvatske koja propisuje metodologiju za određivanje cijene vodne usluge.

Za korisnike priključene na građevine za javnu vodoopskrbu osnovica cijene mobilne odvodnje može biti i količina isporučene vode za ljudsku potrošnju, a cijena može biti naplaćena u obliku

cijene vodne usluge javne odvodnje s pročišćavanjem ili bez pročišćavanja pod uvjetom da se tijekom kalendarske godine cjelokupna količina otpadne vode iz individualnih sustava odvodnje isprazni i odveze u odgovarajućim vremenskim razmacima.

Odluka o cijeni vodnih usluga sadržava i cijenu pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje neovisno o tome pruža li je isporučitelj usluge ili koncesionar.

Zakonitost odluke tj. nadzor u pogledu cijena mobilne odvodnje Vijeće vrši kroz nadzor odluka o cijenama vodnih usluga.

5.2.1. O obvezatnom uključivanju cijene u odluku o cijeni vodnih usluga

U pogledu sadržaja odluke o cijeni vodnih usluga na način da obvezatno sadrži i cijenu vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje utvrđeno je da od obrađenih odluka koje se odnose na odvodnju njih 7 sadrži cijenu pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje.

5.2.2. O visini i obračunu cijene

U pogledu visine i načina obračuna cijene vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje, iz odluka koje to sadrže, utvrđeno je da odluke javnih isporučitelja sadrže različite modele određivanja visine cijene.

U praksi je identificirano 7 hibridnih modela obračuna ove vodne usluge, te model obračuna naplatom skupljanja otpadnih voda u fiksnoj mreži (ukupno 8 modela), kako je prikazano niže. U 2020. godini isporučitelji su koristili 7 modela (6+1), kako slijedi:

- po udaljenosti od mjesta pražnjenja do mjesta zbrinjavanja, a jedinična cijena raste unutar većeg raspona udaljenosti (mobilna blok tarifa, kn/km) – nijedan isporučitelj u 2020.
- po količini otpadne vode, ovisno o udaljenosti do mjesta zbrinjavanja, a jedinična cijena (kn/m³) raste unutar većeg raspona udaljenosti (mobilna blok tarifa, kn/m³) – Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o.²⁴
- po količini otpadne vode, neovisno o udaljenosti do mjesta zbrinjavanja (kn/m³) - Vodovod Korenica d.o.o.²⁵
- po količini otpadne vode, ovisno u udaljenosti do mjesta zbrinjavanja (kn/m³ + kn/km)- IVS Buzet d.o.o., Buzet²⁶

²⁴ Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o. ima zasebne tarife: za stambene prostore, za razdaljinu od 0-7 km cijena je 70 kn/m³, za poslovne prostore cijena je 102 kn/m³; za razdaljinu od 7-15 km cijena je 80 kn/m³, za poslovne prostore cijena je 112 kn/m³; za razdaljinu od 15 km i više cijena iznosi 90 kn/m³, za poslovne prostore cijena je 146,00 kn/m³.

²⁵ Vodovod Korenica d.o.o. ima zasebne tarife: za stambene prostore cijena iznosi 54,40 kn/m³, a za poslovne prostore 70,40 kn/m³.

²⁶ Isporučitelj ima u odluci za područje Općine Gračišće jedinstvenu cijenu za stambene i poslovne prostore. Cijena crpljenja i zbrinjavanja iznosi 65 kn/m³, a cijena odvoza se izračunava umnoškom 1,20 x cijena dizela x kilometri udaljenosti

- po zapremnini fekalnog vozila, neovisno o zapunjenosti i neovisno od udaljenosti do mjesta zbrinjavanja (kn/ukupno) Komunalno društvo Pag d.o.o.²⁷
- po zapremini fekalnog vozila, neovisno o zapunjenosti, ali ovisno o udaljenosti do mjesta zbrinjavanja (kn/ukupno + kn/km ili kn/ukupno po rasponu udaljenosti) - Vodovod i kanalizacija Karlovac d.o.o.²⁸ Usluga Gospić d.o.o., Gospić²⁹,
- po broju radnih sati (kn/h), količini i vrsti otpadnih voda, duljini cijevi i udaljenosti - Usluga i odvodnja d.o.o., Pazin
- plaćanjem cijene javne odvodnje (kn/m³) kao da je korisnik priključen na fiksnu mrežu - KTD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka i Odvodnja d.o.o. Zadar. mrežu³⁰

Uočeno je i da isporučitelji imaju različite cijene pročišćavanja kada se radi o usluzi mobilne odvodnje u odnosu na varijabilni dio cijene pročišćavanja za korisnike fiksne mreže. Npr. u odluci o cijeni vodnih usluga varijabilni dio cijene pročišćavanja za korisnike u fiksnoj mreži iznosi 1,77 kn/m³, a u slučaju usluga mobilne odvodnje 13,00 kn/m³. To se obrazlaže činjenicom da je prosječno opterećenje otpadne vode u individualnim sustavima odvodnje 7,35 puta veće u odnosu na otpadne vode iz fiksnog sustava javne odvodnje.

5.3. Nadzor nad pružanjem vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Nadzor nad mobilnom odvodnjom provodi javni isporučitelj putem vodnih redara.

U prijelaznom razdoblju važenja koncesija za uslugu mobilne odvodnje, sklopljenih prije stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama, potrebno je poticati prijenos koncesijskih ugovora s jedinice lokalne samouprave na javne isporučitelje vodnih usluga, kako bi se što prije uspostavio nadzor nad pražnjenjem sabirnih jama.

²⁷ Komunalno društvo Pag d.o.o. ma zasebnu odluku o cijeni vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje te jedinstvenu tarifu za stambene i poslovne prostore. Cijena za cisternu od 5m³ iznosi 294,75 kuna, a za cisternu od 10 m³ cijena iznosi 580,50 kuna.

²⁸ Vodovod i kanalizacija d.o.o. Karlovac ima u odluci jedinstvenu cijenu za stambene i poslovne prostore i iznosi 301,44 kune po cisterni od 4 m³. Korisnici koji su udaljeni više od 10 km od sjedišta društva plaćaju dodatnih 4,80 kn/km.

²⁹ Usluga d.o.o. Gospić ima u odluci jedinstvenu cijenu za stambene i poslovne prostore i iznosi 317,59 kn po cisterni od 6 m³ za područje Gospića, a izvan Gospića za cisternu od 6 m³ i udaljenost do 15 km iznosi 423,45 kn, za udaljenost od 15-30 km iznosi 741,04 kn, a za udaljenost preko 30 km cijena iznosi 952,76 kn. Cijena se dodatno povećava za rad izvan radnog vremena do 22 sata do 30%, te za rad noću, vikendom i blagdanom za 50%. Posebnost odluke je i odredba koju do sada nema niti jedan isporučitelj, a odnosi se na korisnike vodne usluge odvodnje kojima je omogućeno priključenje na sustav javne odvodnje, a oni se odbijaju priključiti. U tom slučaju, pražnjenje i odvoz otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje naplaćuje se u dvostrukom iznosu.

³⁰ KTD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka i Odvodnja d.o.o. Zadar (a isto su imali i u 2019.)

6. NAKNADA ZA RAZVOJ

6.1. Uvođenje naknade za razvoj

Naknada za razvoj uređena je člancima 52. do 56. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva. Ključna pravila su:

Javni isporučitelj vodnih usluga može svojom odlukom odrediti da se uz cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe, odnosno uz cijenu vodne usluge javne odvodnje plaća i naknada za razvoj (čl. 52. ZFVG).

U skladu s posebnom odredbom Zakona o vodama, naknadu za razvoj može uvesti i predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave, na prijedlog jedinice lokalne samouprave na čijem se području nalazi izvorište ili površinski vodozahvat u svrhu povećanih ulaganja u komunalne vodne građevine, čijom se izgradnjom i održavanjem osigurava zaštita izvorišta i površinskih vodozahvata u zonama sanitarne zaštite. (čl. 105. Zakona o vodama)

Obveznik naknade za razvoj je obveznik plaćanja cijene vodne usluge, uz koju se obračunava naknada za razvoj. (čl. 53. ZFVG)

Osnovica naknade za razvoj može biti jedinica mjere isporučene vodne usluge ili iznos cijene vodne usluge, uz koju se obračunava naknada za razvoj. (čl. 54. ZFVG)

Naknada za razvoj se obračunava putem računa za vodnu uslugu, na kojima se zasebno iskazuje.“ (čl.55. ZFVG)

a) Naknada za razvoj u jednakoj visini ili u različitim visinama (zajednički i posebni dio)

Naknada za razvoj može se uvesti u jednakoj visini ili u različitim visinama na uslužnom području. (čl. 58. ZFVG, kao i daljnja pravila)

Naknada za razvoj u različitim visinama na uslužnom području uvodi se s dvije sastavnice, i to kao:

- (i) *zajednički dio naknade za razvoj* - je dio naknade koji se plaća na cijelom uslužnom području, a prihodi od nje koriste se:
 - za dijelove sustava javne vodoopskrbe i/ili sustava javne odvodnje koji služe korisnicima vodnih usluga na cijelom uslužnom području ili njegovu pretežitom dijelu, ili
 - za dijelove sustava javne vodoopskrbe i/ili sustava javne odvodnje koji služe isključivo korisnicima vodnih usluga na području određene jedinice lokalne samouprave, ako se s njezina područja ne mogu osigurati dostatni prihodi za te namjene
- (ii) *posebni dio naknade za razvoj* - dio naknade koji se plaća na području jedinice lokalne samouprave, a prihodi od nje koriste se za dijelove sustava javne vodoopskrbe i/ili sustava javne odvodnje koji služe isključivo korisnicima vodnih usluga na području te jedinice lokalne samouprave.

Javni isporučitelj vodnih usluga dužan je uvesti naknadu za razvoj u različitim visinama na uslužnom području ako jedna ili više jedinica lokalne samouprave iskaže takvu inicijativu, obrazloženu u pisanom obliku.

b) Prijelazni režim

U prijelaznom razdoblju (uključujući i 2020. godinu), javni isporučitelji vodnih usluga nisu bili dužni donositi oduke o naknadi za razvoj, ali bili su ovlašteni na to.

Obveza usklađenja donesenih odluka o naknadi za razvoj propisana je ZFVG-om.³¹

U roku od 30 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019. (odnosno do 18.1.2022.) javni isporučitelji vodnih usluga dužni su donijeti odluke o naknadi za razvoj u skladu s člankom 52. Zakona (...) koje moraju sadržavati i sve neizvršene odredbe važećih odluka o naknadi za razvoj koje su prije stupanja na snagu ovoga Zakona donijele jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave. Taj rok istječe 18.1.2022.

Nakon isteka roka od 36 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019. (18.7.2019.) naknada za razvoj ne može se obračunavati i naplaćivati za iduća obračunska razdoblja, na temelju odluke o naknadi za razvoj koju je prije stupanja na snagu ovoga Zakona donijelo predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave ili jedinice područne (regionalne) samouprave. Taj rok istječe 18.7.2022.

6.2. Namjene potrošnje naknade za razvoj

Prihodi od naknade za razvoj koriste se za financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina sukladno planu gradnje komunalnih vodnih građevina odnosno za financiranje otplate zajmova i kredita³² za gradnju komunalnih vodnih građevina sukladno financijskom planu javnog isporučitelja vodnih usluga, koji se donose u skladu sa zakonom kojim se uređuju vodne usluge.

6.3. Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj

Za područja petnaest (15) novih jedinica lokalne samouprave je u 2020. godini uvedena naknada za razvoj, tako je ukupan broj jedinica lokalne samouprave, s uvedenom naknadom za razvoj narastao na 364. Ukupan broj jedinica lokalne samouprave u Hrvatskoj je 555.³³

³¹ Čl. 16. st. 1. i 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 66/19)

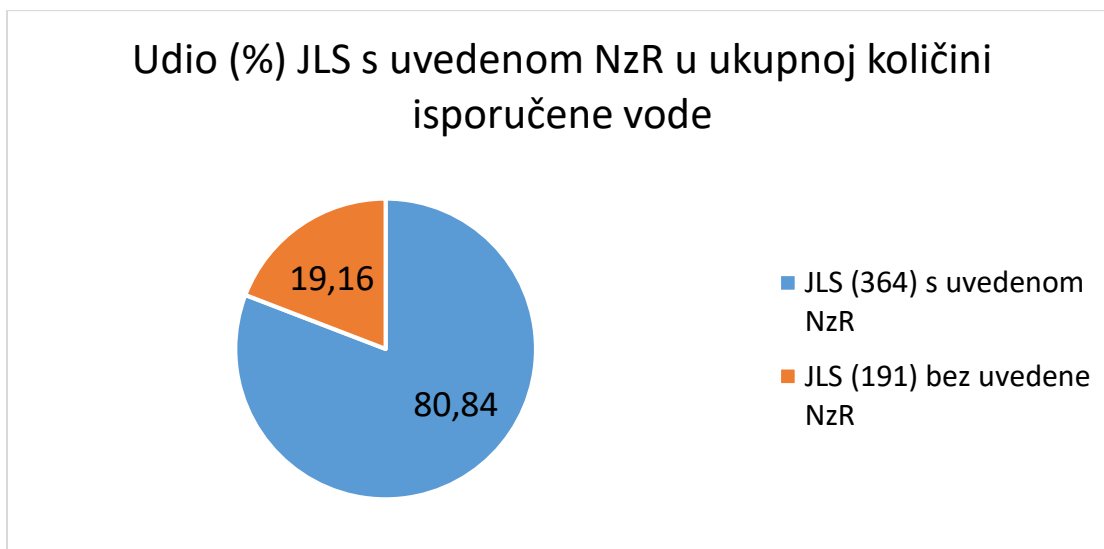
³² Čl. 57. je izmijenjen je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019. tako da obuhvati i otplate zajmova i kredita za kapitalna ulaganja

³³ Podaci Ministarstva pravosuđa i uprave, od toga 428 općina i 127 gradova. <https://mpu.gov.hr/o-ministarstvu/ustrojstvo/uprava-za-politicki-sustav-i-opcu-upravu/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava/popis-zupanija-gradova-i-opcina/22319>

Tablica 12. Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj

Godine	Broj JLS	Broj JLS s uvedenom NZR	Broj JLS bez uvedene NZR
2016.	555	276	279
2017.	555	319	236
2018.	555	338	217
2019.	555	349	204
2020.	555	364	191

Grafikon 1. Udio (%) JLS s naknadom za razvoj u ukupnoj količini isporučene vode

U prethodno, 2019. godini, bilo je 349 jedinica lokalne samouprave, s uvedenom naknadom za razvoj i udjelom u ukupnim količinama vode od 80,04% te 206 jedinica lokalne samouprave bez uvedene naknade za razvoj i udjelom u ukupnim količinama vode od 19,96%.

6.4. Broj odluka o naknadi za razvoj u 2020.

U 2020. doneseno je 13 odluka o naknadi za razvoj, uključujući izmjene i dopune.

6.5. Postupanje Vijeća u nadzoru zakonitosti

Dio isporučitelja vodnih usluga se savjetovalo s Vijećem za vodne usluge prije objave odluka o naknadi za razvoj u Narodnim novinama te su upozoreni da ista ne može stupiti na snagu prije osmoga dana prije objave u Narodnim novinama. Većina isporučitelja vodnih usluga, međutim nije provela savjetovanje s Vijećem pa su koristili različite odredbe o stupanju na snagu, kao npr. „stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od ____“ ili „stupa na snagu danom donošenja, a objavljuje se u Narodnim novinama“ i dr.

Vijeće je 17. prosinca 2020. donijelo Odluku o obustavi od primjene odluke o naknadi za razvoj pod nazivom: „Odluka o ukidanju Odluke o naknadi za razvoj vodoopskrbnog sustava Općina Baška Voda“ donesene 4. studenog 2020. po Općinskom vijeću Baške vode, jer po Zakonu o financiranju vodnoga gospodarstva jedinice lokalne samouprave od 18. srpnja 2019. nemaju ovlast donošenja i posljedično tome stavljanja izvan snage odluke o naknadi za razvoj.

7. ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA I KLJUČNI POKAZATELJI PRUŽANJA USLUGA

7.1. Isporučitelji vodnih usluga

7.1.1. Licencirani isporučitelji vodnih usluga

U izvještajnom razdoblju 147 pravnih subjekata imalo je na snazi izdano rješenje o ispunjavanju posebnih uvjeta za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i/ili javne odvodnje³⁴ (tzv. licencirani isporučitelji vodnih usluga).

Uz njih u Hrvatskoj je još poslovalo 9 *de facto* isporučitelja koji nisu posjedovali važeću licencu, za vodoopskrbu ili odvodnju.³⁵

Nastavne klasifikacije isporučitelja prikazujemo za ukupno 156³⁶ licenciranih i nelicenciranih isporučitelja vodnih usluga.

Prema vrsti usluga koje pružaju razvrstani su u 4 skupine:

Tablica 13 Isporučitelji razvrstani po vrsti usluga

Broj isporučitelja po vrstama vodnih usluga		2020.	2019.	2018.
1.	skupina VOP (vodoopskrba odvodnja i pročišćavanje)	58	57	48
2.	skupina VO (vodoopskrba i odvodnja, bez pročišćavanja)	41	42	55
3.	skupina V (vodoopskrba)	30	32	35
4.	skupina O/OP (odvodnja sa ili bez pročišćavanja)	27	28	33
ukupan broj isporučitelja		156	159	171
broj isporučitelja u vodoopskrbi		129	131	138
broj isporučitelja u odvodnji		126	127	136

Jedini preostali isključivi veleisporučitelj, Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o. Senj razvrstan je u skupinu V.

Prema načinu iskazivanja cijene vodnih usluga u cijeni vode isporučitelji su razvrstani, kako slijedi:

³⁴ Podaci Ministarstva gospodarstva i održivog razvoj za 2020. Licence su uz njih imali i tri društva za provedbu vodnokomunalnih projekata (Bjelovarsko-bilogorske vode d.o.o., Usluga Višnjan d.o.o. i Pleternički komunalac d.o.o.)

³⁵ Voda Mljet d.o.o., Babino Polje, Kapelakom d.o.o., Kapela, Vode Žumberak d.o.o., Kostanjevac Vode Krašić d.o.o., Krašić, Vodovod Lasinja d.o.o., Lasinja, Komunalac - Dvor d.o.o. Dvor Zažablje d.o.o., Mlinište, Odvodnja Opuzen d.o.o., Opuzen I KD Dugi Otok I Zverinac d.o.o. Sali.

³⁶ 147+9 = 156

Tablica 14 Isporučitelji razvrstani prema načinu iskazivanja cijene vodnih usluga u cijeni vode

Broj isporučitelja prema načinu iskazivanja cijene		2020.
1.	skupina VOP – iskazuju sve 3 sastavnice CVU u cijeni vode	49
2.	skupina VO - iskazuju 2 sastavnice CVU u cijeni vode	50
3.	skupina V - iskazuju 1 sastavnicu CVU u cijeni vode	30
4.	skupina O/OP – iskazuju 1 sastavnicu CVU u cijeni vode	27
ukupan broj isporučitelja		156

Naime, u skupini VOP samo 49 (od ukupno 58 isporučitelja u VOP skupini) iskazuje zasebno sve tri sastavnice cijene vodnih usluga u cijeni vode – za vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje. Preostalih 9 koji su svrstani u ovoj tablici u skupinu VO – iskazuju 2 sastavnice cijene vodnih usluga u cijeni vode tj. trošak pročišćavanja pokrivaju iz cijene vodne usluge odvodnje.

U 2020. svi isporučitelji vodnih usluga bili su društva kapitala. Prema pravnom obliku i izvoru temeljnog kapitala isporučitelji vodnih usluga razvrstani su kako slijedi:

Tablica 15 Isporučitelji razvrstani prema pravnom obliku i izvoru temeljnog kapitala

Broj isporučitelja			
prema pravnom obliku društva kapitala		prema izvoru temeljnog kapitala	
d.o.o.	155	javni	155
d.d.	1	privatni	1

Prema tome, u 2020. poslovalo je 155 javnih isporučitelja vodnih usluga (javni kapital) i jedan privatni koncesionar (Zagrebačke otpadne vode d.o.o.).

Prema kriterijima iz propisa o računovodstvu isporučitelji vodnih usluga razvrstani su kako slijedi:

Tablica 16 Isporučitelji razvrstani prema veličini (klasifikacija poduzetnika)

Broj isporučitelja prema računovodstvenoj klasifikaciji	2020.	2019.	2018.
veliki	8	8	8
srednji	32	32	35
mali	64	64	63
mikro	52	55	65
ukupno	156	159	171

U ovu obradu uključeno je svih 156 licenciranih i nelicenciranih isporučitelja vodnih usluga. Izvan obrade su ostala dva specifična pravna subjekta: VSI Vodovod Butoniga d.o.o., kao mali poduzetnik i Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o., kao srednji poduzetnik.

7.1.2. Broj zaposlenih u isporučiteljima vodnih usluga³⁷ i broj zaposlenih na 1000 priključaka

Nastavlja se trend pada zaposlenih u sektoru vodnih usluga.

Tablica 17 Broj zaposlenih u isporučiteljima vodnih usluga

Broj zaposlenih	razlika 2020/2019.	2020.	2019.	2018.
javni isporučitelji vodnih usluga	-136	8336	8472	8531
koncesionar (ZOV) i ZOV-UIP d.o.o.	-1	78	79	77
ukupno	-137	8.414	8.551	8.608

Broj zaposlenih kalkuliran je na osnovi radnih sati³⁸

Broj zaposlenih ima pozitivan učinak i na jedan od ključnih pokazatelja učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga – broj zaposlenih na 1.000 priključaka. On u 2020. iznosi 4,4, a slijedi prikaz i prethodnih godina:

Tablica 18 Broj zaposlenih na 1.000 priključaka

Broj zaposlenih na 1.000 priključaka	2020.	2019.	2018.	2017.
	4,4	4,5	4,7	4,6

Prosjeak zemalja kandidatkinja za Europsku uniju je 6,1. Prosjeak zemalja dunavskog sliva je 5.

Bolji indikator zaposlenih na 1.000 priključaka u Dunavskom slivu ostvaruju Austrija (2,0), Mađarska (2,4), Moldova³⁹ (3,2) i Češka (3,6).⁴⁰

7.1.3. Privatni isporučitelji vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Ovim pregledom nisu obuhvaćeni privatni isporučitelji vodnih usluga koji temeljem ugovora (koncesijski ugovori ili ugovori o javnoj nabavi) s gradovima i općinama obavljaju djelatnosti pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje tj. iz malih sanitarnih uređaja (septičke jame i biološki uređaji) i sabirnih jama.

7.1.4. Lokalni vodovodi

U Hrvatskoj je, u izvještajnom razdoblju, postojalo približno 200 malih nereguliranih vodovoda koji su izgrađeni sredstvima nekadašnjih mjesnih zajednica, građana u malim zajednicama, a koji nisu preuzeti u sustave organizirane javne vodoopskrbe. Ovi se vodovodi terminologijom Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) nazivaju lokalnim vodovodima, a u međunarodnim se

³⁷ Podaci FINA-e za 2018. i 2019. iskazani prema temeljnim financijskim izvještajima isporučitelja vodnih usluga za 2019.

³⁸ FINA, godišnja financijska izvješća isporučitelja vodnih usluga za 2020.

³⁹ upitan podatak

⁴⁰ Podaci Dunavske vodne konferencije

izvještajima obrađuju kao organizacije utemeljene u lokalnim zajednicama (CBOs) ⁴¹ ili se jednostavno označuju kao samoisporuke⁴².

7.1.5. Koncesije za pročišćavanje otpadnih voda

U 2020. i dalje je na snazi do 2028. ugovor o koncesiji za pročišćavanje otpadnih voda u Gradu Zagrebu sa Zagrebačkim otpadnim vodam d.o.o., kao koncesionarom. Usluge upravljanja i pogona Centralnog uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu (CUPOVZ) koncesionaru pružaju Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb⁴³, kao podugovaratelj koncesionara i nositelj licence za pročišćavanje otpadnih voda.

Tablica 19 Cijena vodne usluge pročišćavanja u Gradu Zagrebu i naknada za razvoj za CUPOVZ

Cijena vodne usluge pročišćavanja (CVU)	kućanstva	ostali
varijabilna (kn/m ³)	1,28	3,94
Naknada za razvoj CUPOVZ-a (NZR)	kućanstva	ostali
kn/m ³	3,70	11,83
UKUPNO (CVU+NZR), kn/m³	4,98	15,77

Općina Kanfanar je u prosincu 2018. ponovno dodijelila koncesiju pročišćavanja otpadnih voda na industrijskom uređaju TDR-a d.o.o. u Kanfanaru, na razdoblje dvije godine od dana sklapanja ugovora o koncesiji.

Prema zadnjim podacima, koje je društvo Kanfanar odvodnja d.o.o. prijavilo Vijeću za vodne usluge cijena vodne usluge pročišćavanja u Kanfanaru iznosila je, kako je prikazano u nižoj tablici.

Tablica 20 Cijena vodne usluge pročišćavanja u Općini Kanfanar

Cijena vodne usluge pročišćavanja	kućanstva	mali obrti i poduzeća	industrija
fiksni dio (kn/mj.)	13,00	25,00	205,00
varijabilni dio (kn/m ³)	6,00	31,62	31,62

⁴¹ Community based organisations

⁴² Eng. *Self - provision*

⁴³ Oba društva imaju istovjetne članove: WTE Wassertechnik GmbH, Njemačka, Njemačka, Essen, Innogy Agua GmbH, Njemačka, Mülheim an der Ruhr i Vodoprivreda Zagreb d.d. Zagreb

7.1.6. Nelicencirani Isporučitelji i druge specifičnosti

U sektoru vodnih usluga posluje devet (9) nelicenciranih pravnih subjekta koji de facto isporučuju vodne usluge: Voda Mljet d.o.o., Babino Polje, Kapelakom d.o.o., Kapela, Vode Žumberak d.o.o., Kostanjevac, Vode Krašić d.o.o., Krašić, Vodovod Lasinja d.o.o., Lasinja, Komunalac - Dvor d.o.o., Dvor, Zažablje d.o.o., Mlinište, Odvodnja Opuzen d.o.o., Opuzen I KD Dugi Otok I Zverinac d.o.o. Sali.

Specifičnosti su i: VSI Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet i Bjelovarsko – bilogorske vode d.o.o. Bjelovar. Oba društva su osnovana kao društva za provedbu vodno-komunalnih projekata. Nakon završetka projekata oba posluju kao društva za upravljanje infrastrukturnom imovinom, iznajmljuju vodnu infrastrukturu drugim isporučiteljima vodnih usluga⁴⁴ i time jedini ili pretežiti prihod neizravno ostvaruju iz cijene vodnih usluga. Oba posluju bez punog povrata troškova.

7.2. Javna vodoopskrba

7.2.1. Količine vode za ljudsku potrošnju - zahvaćene i isporučene količine vode te gubici

Podaci o količinama vode za ljudsku potrošnju za potrebe javne vodoopskrbe, zahvaćene iz otvorenih vodotoka i podzemnih voda, isporučenim količinama vode kućanstvima i poslovnim korisnicima te gubici, u apsolutnoj količini (m³) i udjelu, prikazani su u nižoj tablici.

Tablica 21 Zahvaćene i isporučene količine vode za ljudsku potrošnju te gubici

razdoblje	zahvaćeno (m ³)	isporučeno - kućanstvima i poslovnim korisnicima (m ³)	gubici (m ³)	gubici (%)
razlika 2020/2019.	-8.971.599,71	-10.129.024,32	1.157.424,61	1,18
2020.	467.975.418,94	234.603.334,59	233.372.084,35	49,87
2019.	476.947.018,65	244.732.358,91	232.214.659,74	48,69
2018.	476.947.018,65	244.732.358,91	232.210.321,99	48,69
2017.	477.648.488,46	243.610.367,62	234.038.120,84	49,00
2016.	458.124.280,00	237.311.733,28	220.812.546,72	48,20

Podaci pokazuju iznenadni pad potrošnje za 10 milijuna m³ u uvjetima pandemije.

⁴⁴ Istarskom vodovodu d.o.o. Buzet odnosno Komunalijama-vode d.o.o. Čazma

Tablica 22 Kućanstva i poslovni korisnici – isporučene količine vode

Isporučene količine vode za ljudsku potrošnju	kućanstvima	poslovnim korisnicima	ukupno
Razlika 2020/2019.	3.472.482,82	-13.601.507,14	-10.129.024,32
2020.	173.805.247,59	60.798.087,00	234.603.334,59
udio (%)	74,08	25,92	100,00
2019.	170.332.764,77	74.399.594,14	244.732.358,91
udio (%)	69,60	30,40	100,00

U 2020. isporuka poslovnim korisnicima je pala za 13,6 milijuna m³, a kućanstvima je porasla za 3,5 milijuna m³.

Odnos potrošnje u Hrvatskoj između kućanstava i poslovnih korisnika se u zadnjih pet godina uvijek kretao blizu omjera 70:30, a po prvi put je značajno narušen u 2020. omjerom 74:26, kao posljedica poslovanja gospodarstva u pandemijskim okolnostima.

7.2.2. Količine vode za ljudsku potrošnju u veleisporuci

U pandemijskim uvjetima pale su i količine vode u isporuci između različitih isporučitelja vodnih usluga za 3.901.260,19 m³/godišnje u odnosu na 2019 .

Ukupne količine vode u međusobnoj isporuci između različitih isporučitelja vodnih usluga u 2020. iznosile su 37.477.374,81 m³/godišnje ⁴⁵

Ukupno je 49 isporučitelja vodnih usluga prodavalo vodu u veleisporuci ili 2 više nego u 2019. odnosno 7 više nego u 2018.

Udio veleisporuka u ukupnim količinama isporučene vode za ljudsku potrošnju je 15,97%

7.2.3. Količina vode nužna za osnovne potrebe kućanstva

Prema izračunima UN Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) nužne količine vode za ljudsku potrošnju iznose:

- u većini okolnosti: 7,5 litara po stanovniku/dnevno; izračun je zasnovan na potrebama dojiđe, s umjerenom tjelesnom aktivnošću pod iznadprosječnim vanjskim temperaturama
- u slučaju nužde (izvanredne okolnosti): 15 litara po stanovniku /dnevno
- higijenski minimum: 20 litara po stanovniku /dnevno za upražnjavanje osnovne higijene i osnovne prehrambene higijene; pranje rublja i kupanje zahtijevaju veće količine osim ako nisu obavljani na izvoru (što je 1,68 m³ mjesečno za prosječno kućanstvo u Hrvatskoj).

⁴⁵ U 2019. -41.378.635,00 m³/godišnje

Prema preporuci Vijeća za vodne usluge iz 2015. količine vode nužne za osnovne potrebe kućanstva iznose 70 litara po stanovniku/dnevno (što je 5,88 m³ mjesečno za prosječno kućanstvo u Hrvatskoj).

7.2.4. Priključenost stanovništva na sustave javne vodoopskrbe

Prema zadnjim obrađenim podacima Hrvatskih voda ⁴⁶priključenost stanovništva na sustava javne vodoopskrbe iznosi kako slijedi:

Tablica 23 Priključenost stanovništva na sustave javne vodoopskrbe

Priključenost stanovništva na sustave javne vodoopskrbe	udio (%)
stvarna priklučenost	87
stvarna priklučenost i mogućnost priklučenja	93

Preostalih 13% stanovnika ili je priklučeno na jedan od cca 200 nereguliranih vodovoda ili ima vlastiti izvor vode (zdence).

7.2.5. Prosječna potrošnja vode za ljudsku potrošnju

Zadnju procjenu broja stanovnika prije Popisa stanovništva za 2021. Državni zavod za statistiku je dao sredinom 2019. i prema toj procjeni u Hrvatskoj je tad živjelo 4.065.253 stanovnika⁴⁷.

Tablica 24 Prosječna dnevna potrošnja po stanovniku i prosječna mjesečna potrošnja po kućanstvu

Potrošnja vode	litara, dnevno po stanovniku	m ³ , mjesečno po kućanstvu
2016.	131	11
2017.	134	11,26
2018.	127	10,67
2019.	132	11,10
2020.	135	11,34

Prosječna potrošnja u kućanstvima u 2020. iznosila je 135 litara, dnevno po stanovniku⁴⁸ odnosno 11,34 m³, mjesečno po kućanstvu.

⁴⁶ obrađenim za potrebe izrade Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina do 2030.

⁴⁷ Državni zavod za statistiku, Hrvatska u brojkama 2020, Zagreb 2020.

⁴⁸ Izračun Vijeća za vodne usluge; zadnji procijenjeni broj stanovnika prije Popisa 2021. dan je u rujnu 2019. i bio je 4.065.253 (Izvor: Državni zavod za statistiku, Procjena stanovništva Republike Hrvatske u 2019., Zagreb, rujan 2020); priklučenost stanovništva na sustav javne vodoopskrbe iznosila je 87% (izvor: Hrvatske vode, nacrt

7.3. Javna odvodnja

Prikupljanje i praćenje podataka o javnoj odvodnji u Hrvatskoj uvelike je povezano s obvezom provedbe Direktivu Vijeća 91/271/EEZ od 21. svibnja 1991. o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (SL L 135, 30.5.1991. ili skraćeno: UWWTD).

UWWTD zahtjeva pojačana ulaganja u građevine javne odvodnje tako da sve aglomeracije iznad 2000 ekvivalent stanovnika (ES) dobiju sabirne sustave komunalnih otpadnih voda, te da te otpadne vode prije ispuštanja podvrgnu sekundarnom pročišćavanju ili ekvivalentnom pročišćavanju i to: drugom stupnju pročišćavanja za ispuštanja otpadnih voda, a u trećem stupnju pročišćavanja za ispuštanje otpadnih voda u tzv. osjetljiva područja.

Sva podatkovna praćenja u javnoj odvodnji stoga su vezana su za pojam aglomeracije⁴⁹ kao temeljne jedinice u kojoj se osiguravaju vodne usluge javne odvodnje. Republika Hrvatska odabrala je koncept koji podrazumijeva da se područje jedne aglomeracije opslužuje s jednim sustavom za prikupljanje i jednim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda.

Broj aglomeracija zaključno je utvrđen 2018., kako slijedi:

Tablica 25⁵⁰ Broj aglomeracija u Hrvatskoj

Aglomeracije u RH	broj aglomeracija	ukupno opterećenje (%)
Ukupno RH	747	100
< 2000 ES	487	93
> 2000 ES	260*	7

* aglomeracije na koje se odnose obveze provedbe iz UWWTD

Priključenost na sustave javne odvodnje je kako slijedi:

Tablica 26⁵¹ Priključenost na sustave javne odvodnje

Priključenost na sustave javne odvodnje	udio priključenosti (%) u odnosu na broj stanovnika
ukupno RH	55
> 2000 ES	68

Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina do 2030.), broj stanovnika koji su 2020. primali uslugu javne vodoopskrbe je bio je 3.536.770.

⁴⁹ „Aglomeracija je područje na kojem su stanovništvo i / ili gospodarske djelatnosti dovoljno koncentrirane da se komunalne otpadne vode mogu prikupljati i odvoditi do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda ili do krajnje točke ispuštanja.“ (čl. 4. st.1. toč.1. Zakona o vodama)

⁵⁰ zadnji obrađeni podaci Hrvatskih voda za potrebe izrade Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina do 2030.

⁵¹ zadnji obrađeni podaci Hrvatskih voda za potrebe izrade Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina do 2030.

U aglomeracijama opterećenja većeg od 2.000 ES dodatno se oko 21 % ukupnog opterećenja zbrinjava nekom vrstom individualnih sustava odvodnje. Dostavljeni podaci ukazuju da se oko 85 % primijenjenih rješenja odnosi na septičke jame, oko 12 % na sabirne jame i nešto manje od 2 % na male biološke uređaje, biljne uređaje i slično. Udio opterećenja prikupljen septičkim jamama u ukupnom opterećenju aglomeracija iznad 2.000 ES kreće se oko 18 %, a sabirnim jamama oko 2,5 %.

Udio otpadnih voda koje se pročišćavaju u Hrvatskoj iznosi:

Tablica⁵² 27 Pročišćavanje otpadnih voda

Pročišćavanje otpadnih voda	udio pročišćavanja (%) u odnosu na broj stanovnika
bilo koji stupanj pročišćavanja	43
II stupanj pročišćavanja	23,6
III stupanj pročišćavanja	4,6

7.4. Vodovodni i kanalizacijski priključci

Državni zavod za statistiku je u svojim godišnjim priopćenjima pod nazivima JAVNA ODVODNJA odnosno SKUPLJANJE, PROČIŠĆAVANJE I DISTRIBUCIJA VODE, redovito iskazivao i broj vodovodnih i kanalizacijskih priključaka.

Državni zavod za statistiku je 9. srpnja 2021. izdao Priopćenje JAVNA ODVODNJA U 2020. Priopćenje SKUPLJANJE, PROČIŠĆAVANJE I DISTRIBUCIJA VODE U 2020. GODINI nije izdano do zaključenja ovoga Izvešća.

Međutim ni u izdanom Priopćenju o javnoj odvodnji više nije sadržan podatak o broju kanalizacijskih priključaka.

Stoga su zadnji podaci prikazani u nižoj tablici, bez 2020. godine:

Tablica 28 Broj vodovodnih i kanalizacijskih priključaka

godina	vodovodni priključci	kanalizacijski priključci	ukupno
2015.	1.245.376,00	521.882,00	1.767.258,00
2016.	1.245.376,00	555.147,00	1.800.523,00
2017.	1.245.818,00	568.842,00	1.814.660,00
2018.	1.257.773,00	587.922,00	1.845.695,00
2019.	1.276.129,00	616.977,00	1.893.106,00
2020.	nema podataka	nema podataka	nema podataka

⁵² podaci Hrvatskih voda, Sektor zaštite voda

Prema procjeni Vijeća za vodne usluge broj vodovodnih i kanalizacijskih priključaka u 2020. bio je 1.922.995.⁵³

⁵³ Procjena se temelji na činjenici da je petogodišnji prosjek godišnjeg povećanja broja priključaka iznosio 31.462 nova vodovodna i kanalizacijska priključka odnosno 29.889 novih priključaka pod pretpostavljenom marginom greške od -5%.

8. FINANCIJSKI POKAZATELJI SEKTORA VODNIH USLUGA

8.1. Financijsko poslovanje i povrat troškova od vodnih usluga

Vijeće je kroz svoje redovne aktivnosti u 2020. godini pratilo financijsko poslovanje isporučitelja vodnih usluga, sa stajališta njihove financijske samoodrživosti i učinkovitosti, ali i kao dopunski kontrolni indikator povrata troškova vodnih usluga kroz cijenu vodnih usluga i naknadu za razvoj.

Tablica 29 Poslovni subjekti u sektoru vodnih usluga koji su predali financijske izvještaje i koji su obuhvaćeni obradom financijskih pokazatelja

Podnositelji temeljnih financijskih izvještaja za javnu objavu (TFI)	2020.
Licencirani isporučitelji vodnih usluga (javni i koncesionar*)	146 ⁵⁴
Nelicencirani isporučitelji (javni)**	9
ZOV – upravljanje i pogon d.o.o.***	1
Društva – upravitelji imovinom****	2
Ukupno uključeno u obradu financijskih pokazatelja sektora	158

* Obradom je obuhvaćen koncesionar Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb koji ima koncesiju pročišćavanja otpadnih voda u gradu Zagrebu.

** Obradom su obuhvaćeni i nelicencirani de facto (javni) isporučitelji.⁵⁵

*** Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb, upravljaju i pogone uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu, a u obradu su uključene, jer jedine ili pretežite prihode ostvaruju neizravno iz cijene vodnih usluga i naknade za razvoj.

**** Obradom su obuhvaćena i: VSI - Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet i Bjelovarsko-bilogorske vode d.o.o. Bjelovar. Ova dva društva izvorno su bila osnovana za provedbu vodno-komunalnih projekata, ali su nakon završetka investicijskog ciklusa nastavili poslovati kao društva koja iznajmljuju svoju dugotrajnu imovinu (infrastrukturu) drugim isporučiteljima vodnih usluga. U obradu su uključeni jer jedine ili pretežite prihode ostvaruju neizravno iz cijene vodnih usluga.⁵⁶

⁵⁴ osim VEKS d.o.o. Plaški, iako je imao licencu i za 2020.

⁵⁵ Voda Mljet d.o.o., Babino Polje, Kapelakom d.o.o., Kapela, Vode Žumberak d.o.o., Kostanjevac Vode Krašić d.o.o., Krašić, Vodovod Lasinja d.o.o., Lasinja, Komunalac - Dvor d.o.o. Dvor Zažablje d.o.o., Mlinište, Odvodnja Opuzen d.o.o., Opuzen I KD Dugi Otok I Zverinac d.o.o. Sali..

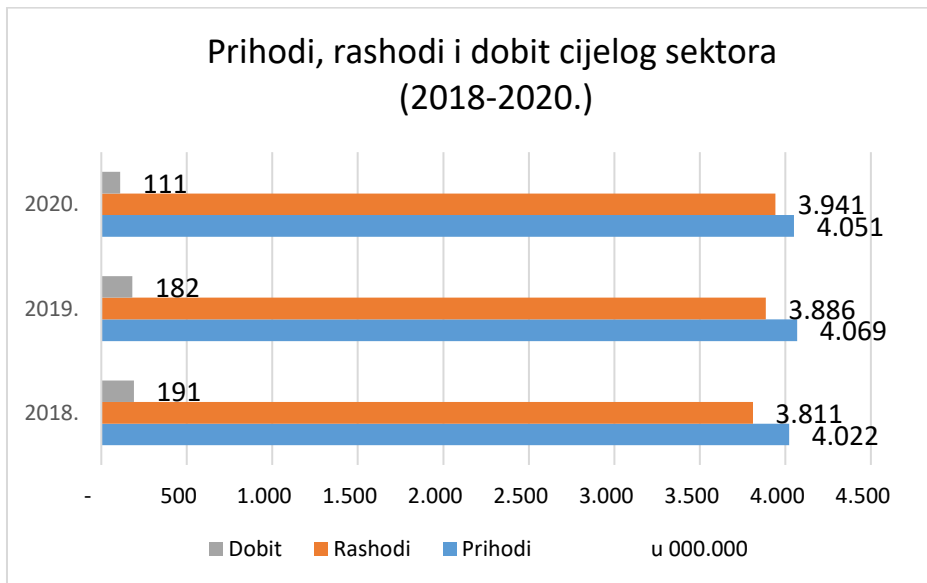
⁵⁶ Uz njih, treći *de facto* isporučitelj je TDR d.o.o. Rovinj, koji nije licenciran, niti se u njegovim financijskim izvještajima mogu pročitati financijski pokazatelji samo za djelatnost pročišćavanja otpadnih voda

Tablica 30 Sektor vodnih usluga - ukupni prihodi, rashodi, dobit i gubitak

Sektor vodnih usluga	2019. (kn)	2020. (kn)	Razlika 2020./2019.
Ukupni prihodi	4.069.427.823	4.051.498.463	-17.929.360
Ukupni rashodi	3.886.826.397	3.940.965.189	54.138.792
Dobit prije oporezivanja	182.601.426	110.533.274	-72.068.152
Dobit nakon oporezivanja	125.741.068	59.424.358	-66.316.710

Ukupni prihodi cijelog sektora vodnih usluga bilježe neznatan pad za 18 milijuna kuna u odnosu na 2019. god. ponajviše zbog pandemije COVID-19. Ukupni rashodi rasli za više od 54 milijuna kuna, što je utjecalo na pad dobiti prije oporezivanja za 72 milijuna kuna. Cijeli sektor agregirano bilježi pozitivan rezultat za 2020. god. Dobit prije oporezivanja bila je na 110 milijuna kuna ili 2,72% u odnosu na ukupne prihode sektora, dok je dobit nakon oporezivanja iznosila 59 milijuna kuna ili 1,46% u odnosu na ukupne prihode sektora što je pokazatelj da cijeli sektor agregirano ne prelazi 5% dopuštene granične marže.

Grafikon 2 Sektor vodnih usluga – kretanje prihoda, rashoda i dobit (2018.-2020.)

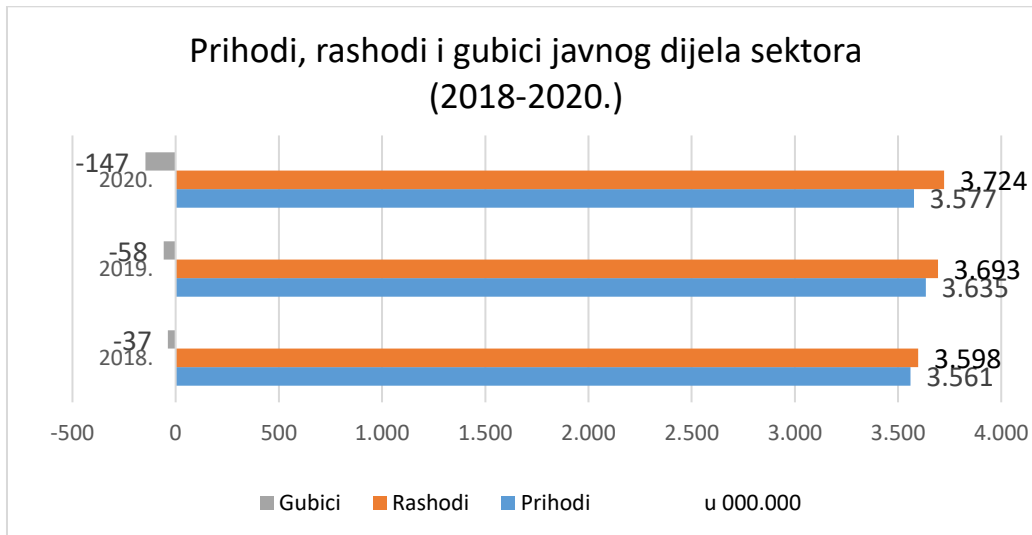
Grafički prikaz prikazuje kretanje prihoda i rashoda cijelog sektora u razdoblju od 2018.-2020. god., iz kojeg je vidljiv trend većeg rasta rashoda u odnosu na prihode, što rezultira i smanjenjem dobiti u navedenom razdoblju.

Tablica 31 Javni dio sektora vodnih usluga - ukupni prihodi, rashodi i gubitak

Javni dio sektora vodnih usluga	2019. (kn)	2020. (kn)	Razlika 2020./2019.
Ukupni prihodi	3.635.093.055	3.577.416.938	-57.676.117
Ukupni rashodi	3.693.648.894	3.724.117.811	30.468.917
Gubitak prije oporezivanja	-58.555.83	-146.700.873	88.145.034
Gubitak nakon oporezivanja	-107.340.416	-173.657.126	66.316.710

U javnom dijelu sektora vodnih usluga ukupni prihodi su se smanjili za cca 58 milijuna kn, a rashodi se povećali za cca 30 milijuna kn odnosu na 2019. god. Javni dio sektora ostvario je u 2020. god. gubitak prije oporezivanja od 147 milijuna kuna koji je zadržan unutar niske stope od 4,85% u odnosu na ukupne prihode javnog dijela sektora.

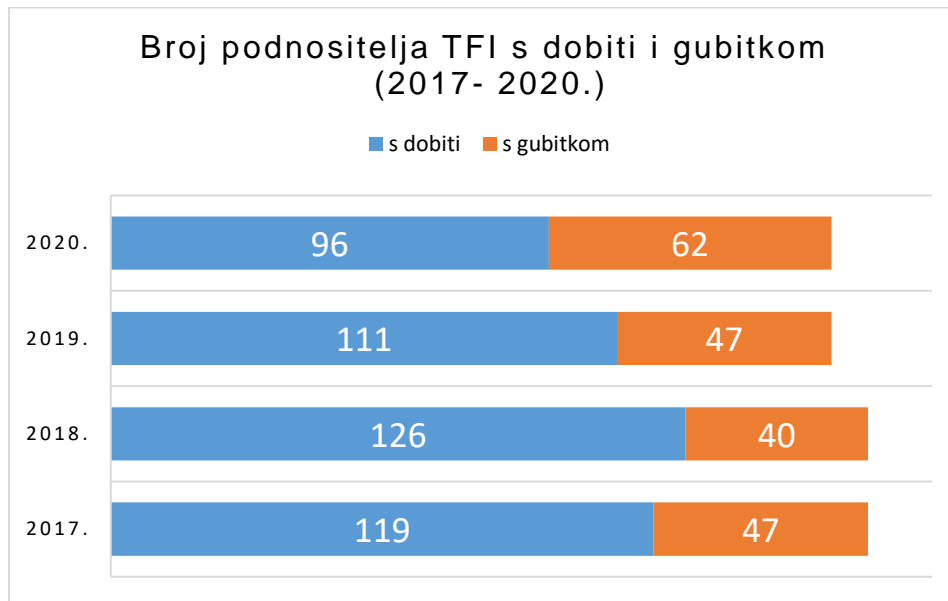
Grafikon 3 Javni dio sektora – kretanje prihoda, rashoda i gubitaka (2018.-2020.)

Grafički prikaz prikazuje trend porasta rashoda u razdoblju od 2018. do 2020., prihodi nisu pratili dinamiku povećanja rashoda, te su se prihodi smanjili u odnosu na 2019. godinu. Kao rezultat toga gubitak javnoga dijela sektora u 2020. iznosio je 174 milijuna kn. Od toga najveći gubitak od 41,5 milijuna kuna ostvario je isporučitelj Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb.

Broj isporučitelja koji su poslovali dobiti i gubicima u 2020., i u prethodnim godinama (2018. i 2019.) prikazan je u nižem grafikonu.

Grafikon 4 Sektor vodnih usluga – kretanje dobiti i gubitaka prema broju podnositelja TFI (2018.-2020.)

Broj podnositelja TFI s gubitkom povećao se prvenstveno zbog poslovanja u uvjetima pandemije COVID-19, djelomičnog zatvaranja, osobito u djelatnostima ugostiteljstva i turizma.

Tablica 32 Podnositelji TFI s najvišim iskazanim gubitkom u 2020.

CIJELI SEKTOR	2020. – gubitak razdoblja (kn)
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	-41.519.956
VSI Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet *	-34.856.258
Vodovod Pula d.o.o.	-23.482.650
Istarski Vodovod d.o.o.	-6.942.265
Vodoopskrba i odvodnja Cres-Lošinj d.o.o.	-4.568.367
Vodovod d.o.o. Zadar	-4.239.929
Vodovod Labin d.o.o.	-3.768.934
Sisački vodovod d.o.o.	-2.688.208

Najveći gubitak generira isporučitelj Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Zagreb kod kojeg se gubitak u odnosu na prošlu godinu povećao sa 17 milijuna kn. na 41 milijuna kuna.

U nalazima revizorskih izvješća za isporučitelje koji su poslovali s gubitkom kao glavni razlozi navode se:

Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb

Ukupni prihodi isporučitelja smanjili su se za 15 milijuna kn. ili za 2,54% u odnosu na 2019. god. najvećim dijelom zbog utjecaja pandemije COVID -19 na gospodarstvo (efekti od mjera Nacionalnog stožera vezano uz „zatvaranje“).

Poslovni rashodi isporučitelja u 2020. godini povećani su za 5 milijuna kuna u odnosu na prethodnu godinu. Najveće povećanje rashoda odnosi se na troškove osoblja koji su porasli za 9 milijuna kuna ili za 6% zbog primjene novog Kolektivnog ugovora i povećanje troškova amortizacije za 8 milijuna kuna ili za 4,4% dok su se materijalni troškovi smanjili za skoro 8% u odnosu na prošlu godinu zbog smanjenja troškova usluga kooperanata po osnovi manje realizacije na izgradnji priključaka te smanjenja troškova električne energije zbog manjih količina crpljene vode.

VSI Vodovod Butoniga d.o.o., Buzet

Ukupni prihodi društva u 2020. godini iznosili su 40,7 milijuna kuna, ukupni rashodi 75,5 milijuna kuna dok je gubitak iznosio 34,8 milijuna kuna. Društvo još uvijek nije prenijelo svoju imovinu na Istarski Vodovod d.o.o. i Vodovod Pula d.o.o. koji temeljem ugovora o zakupu obavljaju djelatnosti i ostvaruju prihode pa je Društvo nastavilo obračunavati ugovorenu najamninu, bez amortizacije, što nije dostatno za pokriće troškova poslovanja. Gubitak društva je rezultat visokih, a nepokrivenih troškova amortizacije koji iznose 74 milijuna kuna.

Vodovod Pula d.o.o.

Ukupni prihodi društva u 2020. godini iznosili su 82 milijuna kuna, dok su ukupni rashodi iznosili 105 milijuna kuna, te je društvo ostvarilo gubitak u iznosu od 23 milijuna kuna.

Od ukupnih rashoda 75 milijuna kuna odnosi se na poslovne rashode, a gotovo 30 milijuna kuna na financijske rashode. Financijski rashodi odnose se na gubitke od otuđenja poslovnih udjela Luke Pula d.o.o. koje je društvo steklo preuzimanjem udjela za vrijednosti nepodmirenih tražbina cijene vodnih usluga i naknade za razvoj. Društvo je postupalo po čl. 86. st. 1. i 2. Zakona o vodnim uslugama koje određuje da su javni isporučitelji vodnih usluga dužni, u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, prenijeti sve većinske udjele u trgovačkim društvima odnosno većinska osnivačka prava koje imaju u drugim pravnim osobama na svoje članove društva, dioničare odnosno osnivače ili treće osobe. Ne postupe li po odredbi stavka 1. ovoga članka javni isporučitelji vodnih usluga dužni su likvidirati pravne osobe u kojima imaju većinske udjele odnosno većinska osnivačka prava u roku od idućih 90 dana. Postupajući po odredbama tog članka društvo je prijenosom, bez naknade, na svoje osnivače ostvarilo financijski rashod, a posljedično i gubitak.

Istarski Vodovod d.o.o.

Ukupni prihodi Društva iznosili su 114 milijuna kuna, što predstavlja pad od 25 milijuna kuna u odnosu na 2019. god. Pad prihoda rezultat je pada prodaje vode naročito u sektoru gospodarstva zbog pandemije Covid 19. Ukupni rashodi iznosili su 121 milijuna kuna. U odnosu na 2019. god. smanjili su se za 18 milijuna kuna. Veći pad prihoda u odnosu na smanjenje rashoda rezultirao je gubitkom od 6,9 milijuna kuna.

Najveću dobit iskazalo je 7 podnositelja TFI, kako slijedi u tablici.

Tablica 33 Podnositelji TFI s najvišom iskazanom dobiti u 2020.

CIJELI SEKTOR	2020. - dobit razdoblja (kn)
Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb	177.224.630
Zagrebačke otpadne vode-upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb	33.612.095
Vodovod d.o.o. Makarska	3.928.567
Vodovod Osijek d.o.o.	1.680.554
Urednost d.o.o. Čepin	1.559.539
Komunalije d.o.o. Đurđevac	1.252.717
Varkom d.d., Varaždin	1.228.298

Najveću dobit generira koncesionar (Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb) i društvo koje za koncesionara obavlja uslugu upravljanja i pogona uređajem za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu (Zagrebačke otpadne vode-upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb).

8.2. Poslovni i ostali prihodi

Tablica 34 Sektor vodnih usluga - struktura prihoda

CIJELI SEKTOR	2020. (kn)	udio u ukupnom prihodu (%)	udio u poslovnom prihodu (%)
I. Ukupni prihodi	4.051.498.463	100	X
a) Poslovni prihodi	3.776.682.716	93,21	100
aa) Prihodi od prodaje	2.638.781.715	65,13	69,87
ab) Ostali poslovni prihodi	1.137.901.001	28,08	30,12
b) Ostali prihodi	274.815.747	6,78	X

Iz strukture prihoda razvidno je da je 93,21% ostvareno iz obavljanja djelatnosti vodnih usluga (dakle iz prihoda po osnovi cijene vodnih usluga i naknade za razvoj), a svega 6,78% iz ostalih izvora, **što je povoljnije u odnosu na 2019. (6,85%)**. Iznos ostalih prihoda (b) od 274.815.747 kuna odnosi se na financijske prihode s osnove kamata, s time da je 227 milijuna kuna prihoda evidentirano u Zagrebačkim otpadnim vodama d.o.o. Ostali poslovni prihodi (ab) u iznosu od 1,1 milijardi kuna nisu specificirani.

Ostali poslovni prihodi (ab) u najvećem dijelu se odnose na prihode od ukidanja odgođenog priznavanja prihoda koji su povezani sa troškom amortizacije, ali u tom iznosu je prikriven i dio nekapitalnih potpora jedinica lokalnih samouprava kojim se subvencionira poslovanje

(upravljanje i pogon) neuspješnih javnih isporučitelja vodnih usluga, što nije zakonom dopušteno.

Tablica 35 Javni dio sektora - ukupni prihodi i ostali prihodi

CIJELI SEKTOR	2020. (kn)	udio u ukupnom prihodu (%)	udio u ostalom prihodu (%)
I. Ukupni prihodi sektora	4.051.498.463	100	X
II. Ostali prihodi sektora	274.791.660	6,78	100
a) Ostali prihodi koncesionara	227.465.007	5,61	82,77
b) Ostali prihodi javnih isporučitelja vodnih usluga	47.326.653	1,16	17,22

U odnosu na ostale prihode za cijeli sektor vodnih usluga najveći ostali prihod ostvaruju Zagrebačke otpadne vode d.o.o. (80,38%) a svi drugi isporučitelji ostvaruju 19,62% u odnosu na ostale prihode.

U odnosu na ukupne prihode sektora najveći ostali prihod ostvaruju Zagrebačke otpadne vode d.o.o. subvencijom iz proračuna Grada Zagreba (5,51%). Ostali isporučitelji sve se manje oslanjaju na tzv. ostale prihode, uključujući i nekapitalne potpore jedinica lokalne samouprave, Naime, ostali isporučitelji vodnih usluga ostvaruju 54.700.004 kn „ostalih prihoda“ ili 1,34% što je uspješnije u odnosu na prethodnu godinu (1,76%).

8.3. Odnos ukupnih prihoda i prihoda iz djelatnosti (poslovni prihodi)

Tablica 36 Odnos poslovnih prihoda i poslovnih rashoda

CIJELI SEKTOR	kn	udio u poslovnom prihodu (%)
I. POSLOVNI PRIHODI	3.776.682.716	X
II. POSLOVNI RASHODI	3.851.439.219	101,9
Razlika (I-II)	-74.756.503	-1,97
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-1.354.202	-0,03
2. Materijalni troškovi	1.157.208.807	30,6
3. Troškovi osoblja	1.039.689.554	27,5
4. Amortizacija	1.304.019.058	34,5
5. Ostali troškovi	227.326.052	6,0
6. Vrijednosna usklađenja	71.039.232	1,8
a) dugotrajne imovine osim financijske imovine	1.560.651	0,04
b) kratkotrajne imovine osim financijske imovine	69.478.581	1,8

7. Rezerviranja	24.145.797	0,6
8. Ostali poslovni rashodi	29.364.921	0,7

Sektor vodnih usluga imao je negativan saldo između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda (-74 milijuna kn) što čini udio od 1,97% poslovnih prihoda.

Tri najveća poslovna rashoda su amortizacija dugotrajne imovine (34,5%), materijalni troškovi (30,6%), i troškovi osoblja (27,5%), koji zajedno čine 92,6% rashoda.

Vrijednosna usklađenja kratkotrajne imovine iznosila su 1,8%, a gornja granica propisana Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (NN 112/10) je 5%. Taj indikator pokazuje dopuštenu granicu redovne nenaplativosti potraživanja.

Tablica 37 Ostali prihodi i rashodi (financijski prihodi i financijski rashodi)

CIJELI SEKTOR	kn	udio u ukupnom prihodu (%)
III. FINANCIJSKI PRIHODI	274.791.660	6,78
7. Ostali prihodi s osnove kamata	251.381.776	6,20
IV. FINANCIJSKI RASHODI	89.525.970	2,21
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	42.220.876	1,04

Od ostalih prihoda s osnove kamata u iznosu od 251,3 milijuna kn Zagrebačke otpadne vode d.o.o. ostvarile su 227,4 milijuna kn, a svi javni isporučitelji vodnih usluga 23,9 milijuna kn. U pravilu je riječ o velikim ili srednje velikim poslovnim subjektima koji imaju uvedenu naknadu za razvoj.

9. NAJVIŠE, NAJNIŽE I PROSJEČNE CIJENE VODE

9.1. Kućanstva

Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva prikazuju se u nižoj tablici prema skupinama VOP, VO, V, O/OP⁵⁷ zajedno.

Tablica 38 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva

KUĆANSTVA	MAX	MIN	ponderirani prosjek	prosjek
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	49,18	5,79	17,32	16,67
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	34,64	0,50	3,16	7,27
Fiksni dio CVU pročišćavanja (kn/mj.)	15,90	0,50	0,74	4,28
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m3)	11,30	2,28	4,67	5,29
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m3)	5,24	0,39	1,33	1,84
Varijabilni dio CVU pročišćavanja (kn/m3)	6,90	0,29	0,86	1,55
Naknada za razvoj za javnu vodoopskrbu (kn/m3)	5,00	0,20	0,79	1,21
Naknada za razvoj za javnu odvodnju (kn/m3)	4,50	0,10	1,59	1,46
Naknada za korištenje voda (kn/m3)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m3)	1,36	0,27	0,98	1,25
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE S PDV-om (kn/m3)	30,28	7,93	13,97	13,47
CIJENA VODE - SVE SASTAVNICE, svedena na kn/m3	33,21	9,47	16,16	15,63

Prosječna ponderirana cijena vode za kućanstva sažeto je prikazana u nižoj tablici.

⁵⁷ skupina VOP (vodoopskrba odvodnja i pročišćavanje), skupina VO (vodoopskrba i odvodnja, bez pročišćavanja), skupina V (vodoopskrba) i skupina O/OP (odvodnja sa ili bez pročišćavanja)

Tablica 39 Cijena vode za kućanstva (ponderirani prosjek), skraćeni prikaz

KUĆANSTVA	s PDV-om (kn/m ³)	bez PDV-a (kn/m ³)
fiksni dio CVU	2,19	1,94
varijabilni dio CVU	7,76	6,87
naknada za razvoj	2,38	2,38
NKV i NZV	3,83	3,83
cijena vode - varijabilna	13,97	
cijena vode - ukupna	16,16	
Prosječna cijena vode po kućanstvu	kn/mj.	
16,16 * 11,34 m ³	183,25	
Prosječni fiksni dio CVU	s PDV-om (kn/mj.)	bez PDV-a (kn/mj.)
fiksni dio CVU	23,98	21,22

PDV u cijeni vode za kućanstva iznosi 1,14 kn/m³.

Prosječna (ponderirana) cijena vode za kućanstva porasla je na 16,16 kn/m³ (16,05 kn/m³ u 2019.) ili za 0,11 kn/m³ ili za 0,69%. Da je cijena pratila stopu inflacije izračunatu prema nacionalnom indeksu potrošačkih cijena u 2020. (2,4%)⁵⁸ porasla bi na 16,44 kn/m³, a ona je u 2020. bila za 0,28 kn/m³ ispod te razine.

Usporedimo li tu cijenu s prijašnjim godinama, trend rasta se nastavlja.

Tablica 40 Usporedba cijene vode za kućanstva s prethodnim godinama

Kućanstva	2020.	2019.	2018.	2017.	2016.
cijena vode - sve sastavnice (kn/m ³)	16,16	16,05	15,80	15,66	15,49
mjesečni račun za kućanstvo (kn/mj.)	183,25	178,16	168,59	176,33	170,39
potrošnja vode (m ³ /mj.)	11,34	11,10	10,67	11,26	11,00
prosječni fiksni dio CVU (kn/mj.), bez PDV-a	21,22	21,03	20,77	20,41	n.p.

⁵⁸ https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/13-01-01_12_2020.htm; Državni zavod za statistiku: „Indeksi potrošačkih cijena u prosincu 2020.“, tablica 5, zadnji red

9.2. Priuštvost cijene vode stanovništvu

Odnos cijene vode izražene u prosječnom ponderiranom prosjeku po kubičnom metru potrošene vode (m³) i godišnjeg neto raspoloživog dohotka kućanstava (NRD)⁵⁹ glavni je pokazatelj priuštvosti cijene vode stanovništvu.

Tablica 41 Odnos prosječne cijene vode prema NRD-u

KUĆANSTVA	prosječna cijena vode - sve sastavnice (kn/m ³)	udio cijene u NRD-u (%)
skupina VOP	15,96	1,36%
skupina VO	16,64	1,41%
zajedno skupine VOP i VO	16,08	1,37%
zajedno skupine V i O/OP	16,89	1,43%
zajedno skupine VOP, VO, V i O/OP	16,16	1,37%

Prema izračunu za 2020. godišnji NRD po članu kućanstva iznosio je 51.571 kn⁶⁰ odnosno 144.398,80 kn NRD po kućanstvu, a prosječna ponderirana cijena vode za kućanstva je 16,16 kn/m³, izračunato za 4 skupine isporučitelja zajedno (skupine VOP, VO, V i O/OP) ili 1,37%, što ukazuje da je cijena vode i dalje značajno ispod gornje granice priuštvosti od 3% te da je nešto povoljnija nego u 2019. (1,38%).

9.3. Poslovni korisnici

Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva prikazuju se u nižoj tablici prema skupinama VOP, VO, V, O/OP zajedno.

⁵⁹ Metodološka objašnjenja vezana uz definiciju neto raspoloživog dohotka kućanstava, vezu između bruto domaćeg proizvoda (BDP) i neto raspoloživog dohotka kućanstava, analizu regionalne disperzije dohotka te projekcije na razini Republike Hrvatske po županijama i regijama do 2030. godine, dana su u studiji *Novelacija podloga za određivanje socio-ekonomski prihvatljive cijene vode kućanstava u Republici Hrvatskoj i po regijama/županijama (Ekonomski institut Zagreb, rujan 2012.)*. Studija se koristi pri izradi studijsko-planske dokumentacije i studija izvodivosti za projekte u sektoru vodnih usluga (uključujući i EU projekte). NRD se izračunava uz pomoć nekoliko statističkih pokazatelja, ali sam nije statistički pokazatelj.

⁶⁰ 50.256 kn u 2018.

Tablica 42 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike

POSLOVNI KORISNICI	MAX	MIN	ponderirani prosjek	prosjek
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	248,50	6,00	34,71	29,53
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	65,00	0,50	5,82	13,07
Fiksni dio CVU pročišćavanja (kn/mj.)	26,00	-	1,20	5,55
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m3)	18,10	3,11	7,36	9,03
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m3)	8,27	0,25	2,41	2,87
Varijabilni dio CVU pročišćavanja (kn/m3)	7,00	-	1,98	1,82
Naknada za razvoj za javnu vodoopskrbu (kn/m3)	8,98	0,10	1,10	1,46
Naknada za razvoj za javnu odvodnju (kn/m3)	12,53	-	3,78	2,12
Naknada za korištenje voda (kn/m3)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m3)	1,35	0,27	0,94	1,17
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE S PDV-om (kn/m3)	34,56	11,39	21,95	20,56

Usporedimo li tu cijenu s prijašnjim godinama, po prvi put je nastao pad u varijabilnom dijelu cijene vode. Fiksni dio cijene vodnih usluga porastao je.

Prosječna ponderirana cijena vode za poslovne korisnike sažeto je prikazana u nižoj tablici.

Tablica 43 Cijena vode za poslovne korisnike (ponderirani prosjek), skraćeni prikaz

POSLOVNI KORISNICI	s PDV-om (kn/m ³)	bez PDV-a (kn/m ³)
fiksni dio CVU	x	x
varijabilni dio CVU	13,28	11,75
naknada za razvoj	4,88	4,88
NKV i NZV	3,79	3,79
cijena vode - varijabilna	21,95	
fiksni dio CVU	s PDV-om (kn/mj.)	bez PDV-a (kn/mj.)
fiksni dio CVU	47,15	41,73

PDV u cijeni vode za poslovne korisnike iznosi 1,53 kn/m³.

Za poslovne korisnike nije prikazana ukupna cijena u kn/m³ (fiksni i svi varijabilni elementi) jer to nije bilo moguće temeljem dostupnih podataka i s primjerenom pouzdanošću.

Prosječna (ponderirana) varijabilna cijena vode pala je na 21,95 kn/m³ (22,42 kn/m³ u 2019.) ili za 0,47 kn/m³ odnosno -2,10%. Da je cijena pratila stopu inflacije izračunatu prema nacionalnom indeksu potrošačkih cijena u 2020. (2,4%) porasla bi na 22,96 kn/m³, a ona je u 2020. bila za 1,01 kn/m³ ispod te razine.

Prosječni (ponderirani) fiksni dio cijene vodnih usluga porastao je na 41,73 kn/mj. (41,42 kn/mj. u 2019.) što je povećanje za 0,31 kn/mj. ili za 0,75%. Da je fiksni dio pratio stopu inflacije (2,4%), porastao bi na 42,41 kn/mj., a ona je u 2020. bila za 0,68% ispod te razine.

Tablica 44 Usporedba cijene vode za poslovne korisnike s prethodnim godinama

Poslovni korisnici	2020.	2019.	2018.	2017.
cijena vode - varijabilni (kn/m ³)	21,95	22,42	20,46	20,37
prosječni fiksni dio CVU (kn/mj.), bez PDV-a	41,73	41,42	42,99	40,78

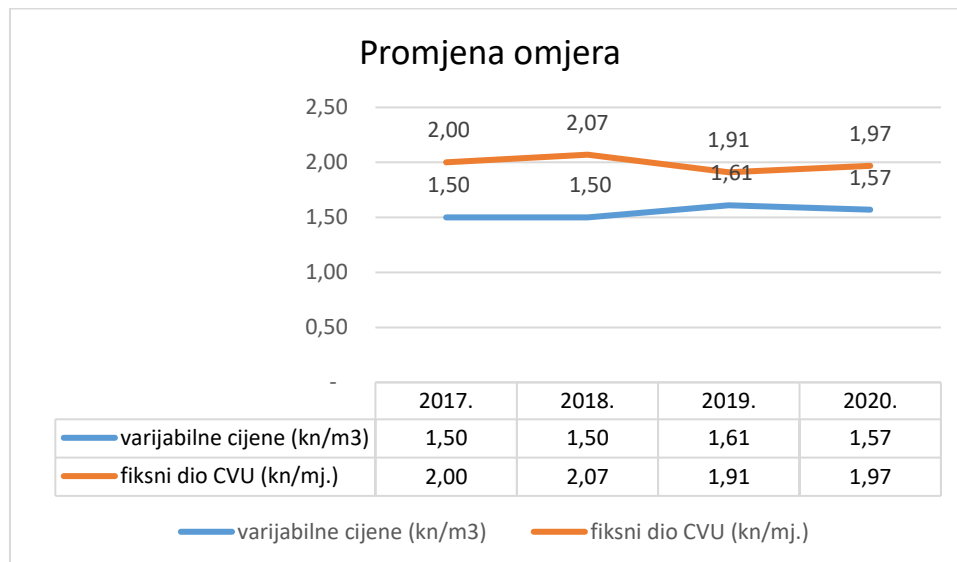
9.4. Odnos cijene vode za poslovne korisnike i kućanstva

U 2020. omjer između cijena vode za poslovne korisnike i kućanstva pao je u varijabilnom dijelu, a porastao u fiksnom u odnosu na 2019.

Tablica 45 Omjeri između cijena vode za poslovne korisnike i kućanstva

Sastavnice	Poslovni (s PDV-om)	Kućanstva (s PDV-om)	Omjeri
Fiksni dio CVU (kn/mj.)	47,15	23,98	1,97
Varijabilni dio CVU (kn/m ³)	13,27	7,76	1,71
Naknada za razvoj (kn/m ³)	4,88	2,38	2,05
NKV i NZV (kn/m ³)	3,79	3,83	0,99
Varijabilni dio cijene vode (kn/m ³) ukupno	21,95	13,97	1,57

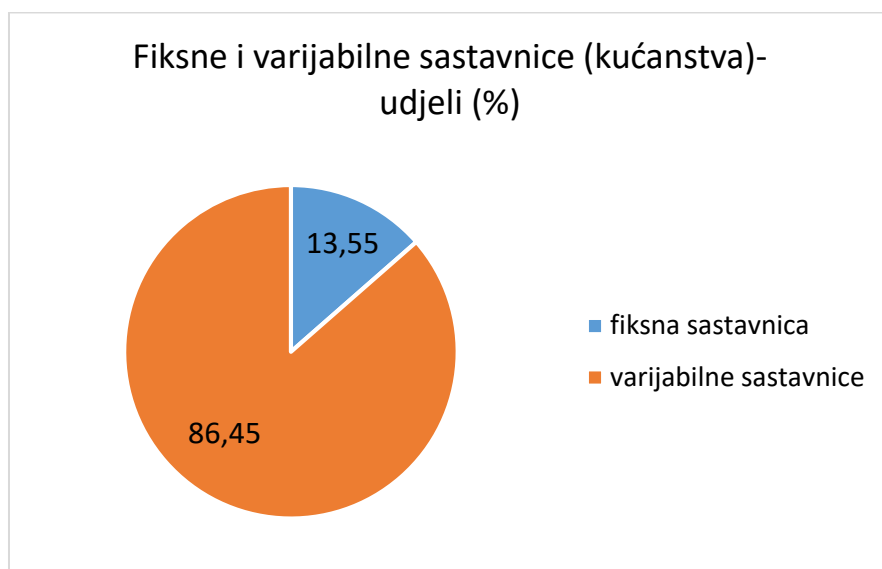
Grafikon 4 Omjeri cijene vode za kućanstva i poslovne korisnike

9.5. Struktura prosječne cijene vode po različitim klasifikacijama

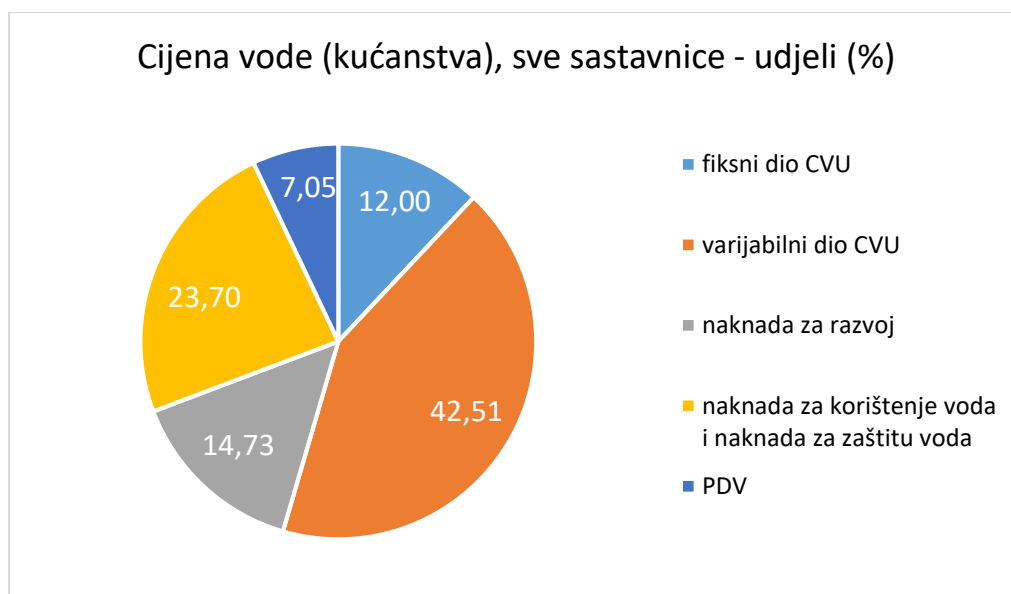
(a) Udjeli sastavnica u cijeni vode

Grafikon 5 Udjeli fiksnih i varijabilnih sastavnica u cijeni vode (kućanstva)

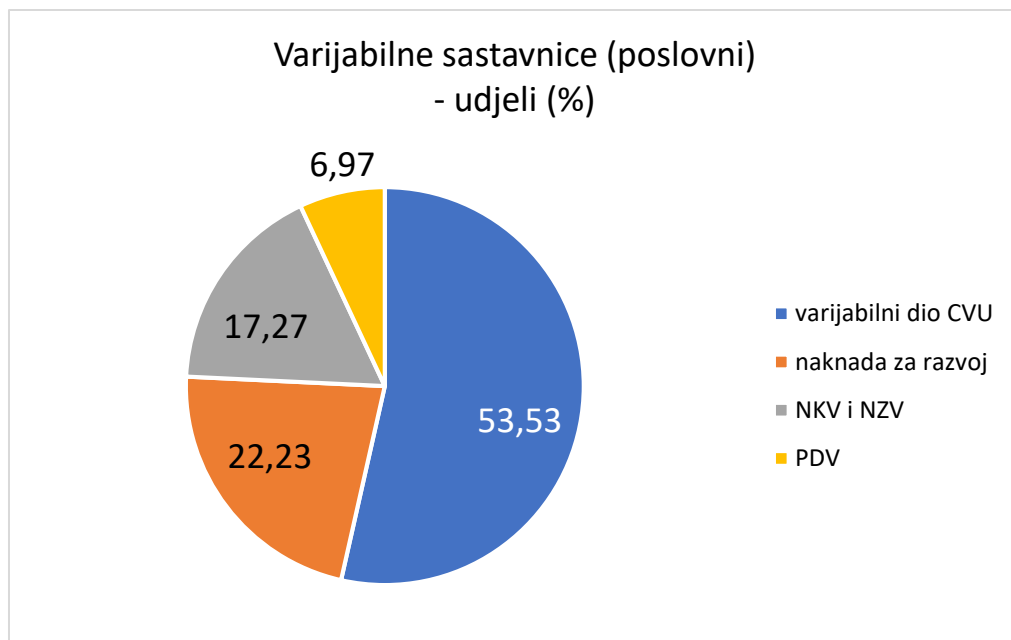

Ovakav se podatak ne može dati za poslovne korisnike, jer se fiksni dio izražen u kn/mj. ne može svesti na mjeru u m³, zbog nepoznanice prosječne potrošnje po poslovnom korisniku.

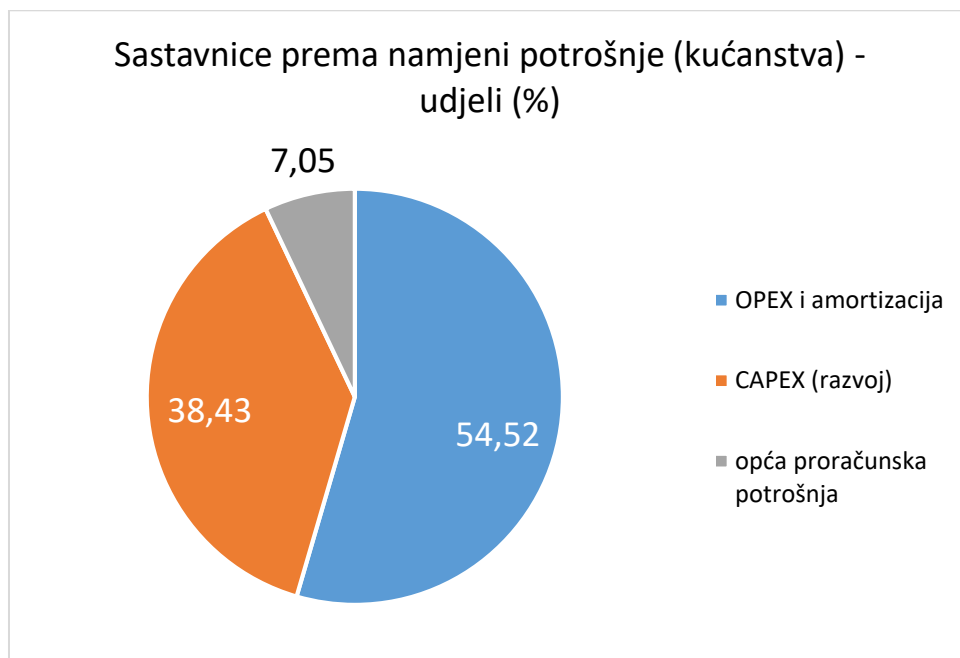
Grafikon 6 Udjeli svih sastavnica u cijeni vode (kućanstva)

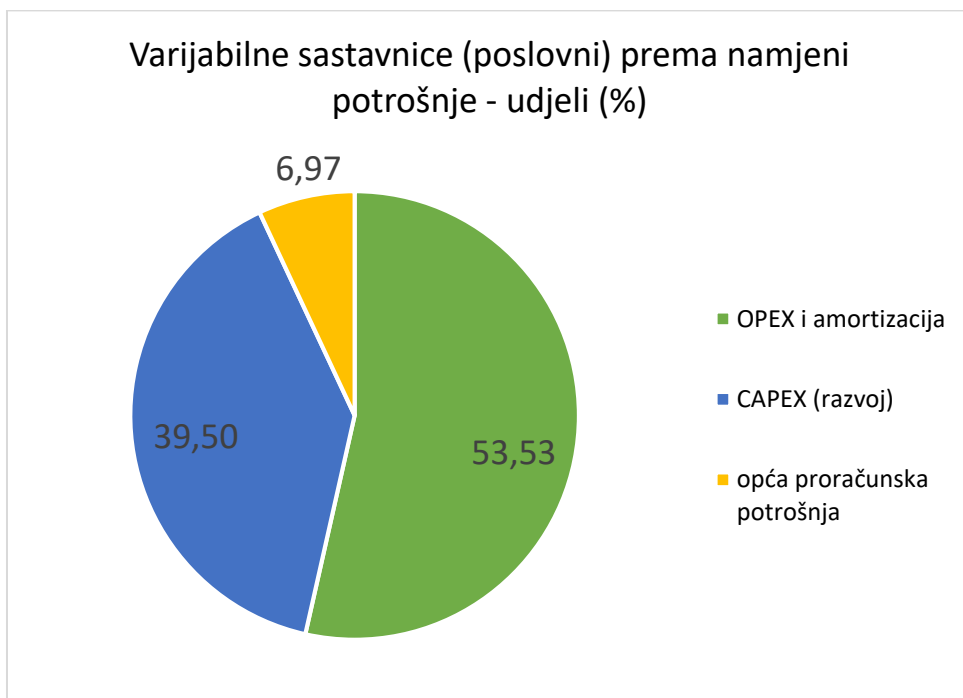
Grafikon 7 Udjeli varijabilnih sastavnica u cijeni vode (poslovni korisnici)

(b) Udjeli sastavnica prema namjeni potrošnje

Grafikon 8 Udjeli svih sastavnica u cijeni vode (kućanstva) prema namjeni potrošnje

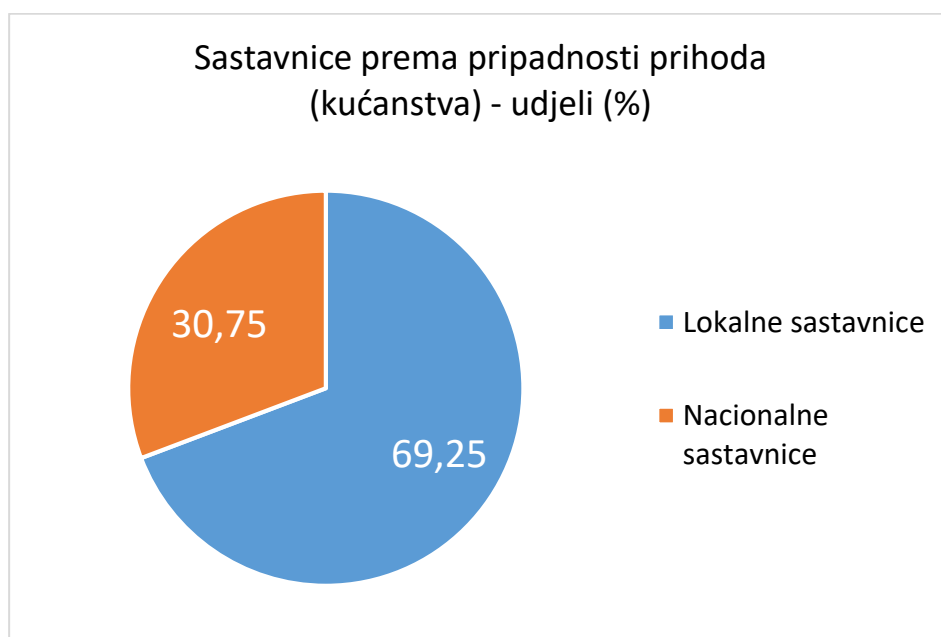

Grafikon 9 Udjeli varijabilnih sastavnica u cijeni vode (poslovni korisnici) prema namjeni potrošnje

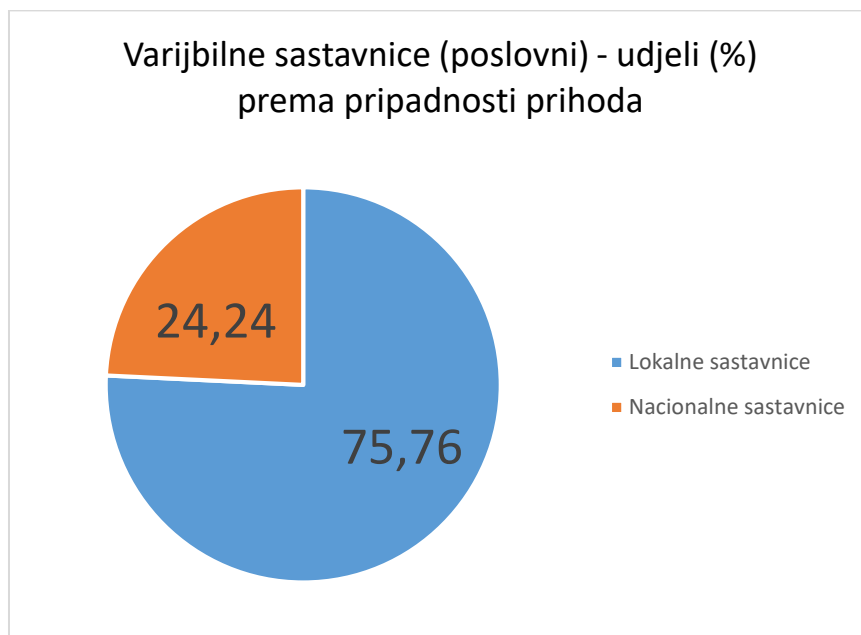

(c) Udjeli sastavnica prema pripadnosti prihoda

Grafikon 10 Udjeli svih sastavnica u cijeni vode (kućanstva) prema pripadnosti prihoda

Grafikon 11 Udjeli varijabilnih sastavnica u cijeni vode (poslovni korisnici) prema pripadnosti prihoda

10. STRUČNA MIŠLJENJA, SAVJETOVANJA, PREDSTAVKE I UPITI

10.1. Stručna mišljenja

Najveći broj upita i izdanih stručnih mišljenja odnosi se na fiksni dio cijene vodnih usluga, osnovanost njegovoga uvođenja te njegovu visinu. Kako je Vijeće u prijašnjim godinama uspostavilo jednoobrazni format ovoga mišljenja, to je i u 2020. nastavilo davati mišljenja u tom formatu, uz nužna odstupanja, slijedeći logiku upita stranaka.

U 2020. nekoliko zahtjeva za davanjem stručnoga mišljenja, izdvaja se po svom sadržaju i važnosti za pravilnu primjenu Zakona o vodnim uslugama i Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva.

10.1.1 Mišljenje o korištenju 20% prihoda od naknade za razvoj za pokriće troškova upravljanja i održavanja

Dopisom od 16. srpnja 2020. od strane društva VIRKOM d.o.o. Virovitica zatraženo je mišljenje može li se u naknadi za razvoj unijeti mogućnost korištenja prihoda od naknade za razvoj za pokriće troškova održavanja i pogona građevina za javnu odvodnju izgrađenih radi zaštite površinskih i podzemnih voda u zonama sanitarne zaštite, uključivo druge troškove koji se prema odredbama zakona kojim se uređuju vode podmiruju iz cijene vodne usluge, do 20% prikupljenih sredstava naknade za razvoj grada Virovitice.

Sukladno čl. 57. Zakona o financiranju vodnog gospodarstva (NN 153/09, 90/11, 56/13, 120/16, 127/17 i 66/19) nije moguće financiranje održavanja nego se sredstva od iste mogu koristiti za financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina sukladno Planu gradnje, te financiranje otplate zajmova za izgradnju komunalnih vodnih građevina.

Međutim, čl. 17. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnog gospodarstva (NN 66/19) propisano je da u roku od 30 mjeseci od stupanja na snagu navedenog Zakona javni isporučitelj vodnih usluga može koristiti do 20% prikupljenih sredstava naknade za razvoj za pokriće troškova održavanja i pogona građevina za javnu odvodnju izgrađenih radi zaštite površinskih i podzemnih voda u zonama sanitarne zaštite, što uključuje i druge troškove koji se prema odredbama zakona kojim se uređuju vode podmiruje iz cijene vodne usluge. Odredba je iznimka i treba je restriktivno primjenjivati, te je isporučitelju dana dodatna detaljna uputa o načinu i sastavnicama kojima korištenje sredstava naknade za razvoj treba biti precizno propisano odlukom o naknadi za razvoj.

10.1.2 Mišljenje o raspodjeli neutrošenih sredstava naknade za razvoj iz prethodnih razdoblja

Javni isporučitelj vodnih usluga Vodovod i odvodnja Cetinske krajine d.o.o. zatražio je od Vijeća za vodne usluge mišljenje da neutrošena sredstva naknade za razvoj raspoređuju jedinice lokalne samouprave svojom odlukom, odnosno planom utroška sredstava naknade za razvoj ili javni isporučitelj vodnih usluga, a koje mišljenje molim obzirom da na svom računu ima akumulirana sredstva naknade za razvoj iz 2019. godine i dio salda neutrošenog iz ranijeg razdoblja.

Vijeće za vodne usluge isporučitelju je dalo stručno mišljenje u kojemu je navedeno da Odluku o naknadi za razvoj donosi javni isporučitelj na temelju čl. 52. st. 1. ZFVG, putem svoje skupštine, a u kojoj su jedinice lokalne samouprave kao članovi javnog isporučitelja zastupljene. Ukoliko je namjera neutrošena sredstva potrošiti za namjenu koja je izričito definirana važećom odlukom tada je dostatno raspodjelu tih sredstava izvršiti u planu gradnje komunalnih vodnih građevina.

Ukoliko je namjera neutrošena sredstva potrošiti za namjenu koja nije izričito definirana važećom odlukom, tada je potrebno donijeti novu odluku o naknadi za razvoj i definirati namjenu, te potom raspodjelu tih sredstava izvršiti u planu gradnje komunalnih vodnih građevina. Zakon o vodnim uslugama, kao ni Zakon o trgovačkim društvima, ne dopušta da se odluke trgovačkog društva donose izvan organa trgovačkog društva, stoga jedinice lokalne samouprave ne mogu o pitanjima plana gradnje komunalnih vodnih građevina i naknadi za razvoj odlučivati izvan skupštine društva. Takve odluke bile bi nezakonite i ne bi proizvodele pravne učinke.

10.1.3 Mišljenje o financiranju operativnih troškova isporučitelja vodnih usluga iz proračuna jedinica lokalne samouprave

Igor Karautović obratio se Vijeću za vodne usluge upitom o zakonitosti pokriva operativnih troškova iz proračuna jedinica lokalne samouprave, a u svezi isporučitelja Vodovod Glina d.o.o.

Ako su komunalne vodne građevine Vodovoda Glina d.o.o., o čemu nemamo spoznaju, u vlasništvu jedinice lokalne samouprave, unatoč odredbi članka 9. stavka 1. Zakona o vodnim uslugama, financiranje održavanja je dopušteno. Rok usklađenja s tom odredbom je 90 dana od dana stupanja na snagu uredbe iz članka 7. stavka 6. ovoga Zakona (čl. 89.st.1. Zakona o vodnim uslugama), a ta uredba još nije donesena.

Ako komunalne vodne građevine Vodovoda Glina d.o.o. nisu u vlasništvu jedinice lokalne samouprave, financiranje njihovog održavanja nije dopušteno.

Javni isporučitelji vodnih usluga su trgovačka društva. Kada financiraju operativne troškove trgovačkih društava njihovi osnivači primjenjuju čl. 391. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine, br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13 i 110/15) o tzv. *dodatnim činidbama* koji glasi: „Društvenim se ugovorom članovi društva mogu obvezati, pored uplate uloga, na dodatne uplate novca ili ispunjenje drugih činidbi koje imaju imovinsku vrijednost. Time se ne povećava temeljni kapital društva.“.

U smislu propisa o proračunu jedinice lokalne samouprave primjenjuju i institut *pomoći* definiran u članku 3. točka 33. Zakona o proračunu (Narodne novine, br. 87/08, 136/12, 15/15): „pomoći su tekući ili kapitalni prijenosi međunarodnim organizacijama, stranim vladama, proračunima, izvanproračunskim korisnicima, bankama i ostalim financijskim institucijama te *trgovačkim društvima,* “

Propisi o proračunu, u pravilu, ne postavljaju ograničenja za davanje pomoći, osim ako one nemaju pravnu narav *državnih potpora* . U smislu članka 3. točke 9. Zakona o proračunu: „državne potpore su stvarni i potencijalni rashodi ili umanjeni prihodi države koje dodjeljuje davatelj državne potpore korisnicima državne potpore koji narušavaju ili bi mogli narušiti

tržišno natjecanje davanjem prednosti na tržištu korisniku državne potpore, bez obzira na oblik državne potpore, u mjeri u kojoj to može utjecati na ispunjenje međunarodno preuzetih obveza Republike Hrvatske,“ Kako su vodne usluge djelatnosti od općeg interesa koje se obavljaju kao javna služba (čl. 4.st.1. Zakona o vodnim uslugama), koje nisu gospodarske djelatnosti, pa prema tome ni tržišne, već monopolističke djelatnosti, bez stvarne ili potencijalne alternative u izboru isporučitelja, ne prepoznajemo kako to one narušavaju ili mogu narušiti tržišno natjecanje kojeg nema.

Pod pretpostavkom da su komunalne vodne građevine pod upravljanjem Vodovoda Glina d.o.o. u vlasništvu javnog isporučitelja vodnih usluga, što je u skladu s člankom 9. stavkom 1. Zakona o vodnim uslugama, financiranje iz proračuna jedinice lokalne samouprave nije u skladu s člankom 5. stavkom 7. Zakona o vodnim uslugama, no ukazujemo Vam da za kršenje odredbe članka 5. stavka 7. Zakona o vodnim uslugama nije propisan prekršaj u člancima 82. do 84. istoga Zakona.

Zakonodavac nije propisao prekršaj, znajući da veliki broj javnih isporučitelja vodnih usluga u Hrvatskoj, na malim ili srednje velikim uslužnim područjima, ne mogu iz cijene vodne usluge pokriti niti operativne troškove, redovito ili povremeno, te je stoga Zakonom o vodnim uslugama odredio objedinjavanje javnih isporučitelja vodnih usluga na većim uslužnim područjima.

Sankcioniranje javnih isporučitelja vodnih usluga zbog korištenja *tekuće pomoći* (a ne kapitalne pomoći) jedinice lokalne samouprave, tijekom tranzicijskog razdoblja, samo bi povećalo njegove izdatke poslovanja i izvršilo daljnji pritisak na cijenu vodnih usluga prema građanima i poslovnim korisnicima.

10.1.4 Mišljenje o razvrstavanju pružatelja ugostiteljskih usluga u domaćinstvu (iznajmljivači) u odgovarajuću kategoriju korisnika vodnih usluga (kućanstva ili ostali)

Vijeće je dalo stručno mišljenje na upit Alenke Pezo iz Zagreba, o zakonitosti razvrstavanja fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost ugostiteljskih usluga u domaćinstvu u skladu s člankom 30. stavkom 1. Zakona ugostiteljskoj djelatnosti (Narodne novine, broj 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19 i 32/20) u kategoriju „ostalih korisnika“, u koju je isporučitelj vodnih usluga Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb, u primjeni svoje odluke o cijeni vodnih usluga, razvrstao stranku u konkretnom slučaju.

Prema mišljenju Ministarstva turizma od 21.4.2020.: „U dijelu iz naše nadležnosti, napominjemo da je člankom 30. stavkom 1. Zakona ugostiteljskoj djelatnosti (Narodne novine, broj 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19 i 32/20) propisano da ugostiteljske usluge u domaćinstvu može pružati fizička osoba - građanin (u daljnjem tekstu: iznajmljivač).

Stavkom 3. točkom 1. istog članka propisano je da se ugostiteljskim uslugama u domaćinstvu u smislu toga Zakona smatraju ugostiteljske usluge smještaja u sobi, apartmanu i kući za odmor, kojih je iznajmljivač vlasnik, do najviše deset soba, odnosno 20 kreveta, u koji broj se ne ubrajaju pomoćni kreveti.

Iz navedenog proizlazi da ugostiteljske usluge u domaćinstvu mogu pružati iznajmljivači dakle fizičke osobe, koje usluge pružaju u stambenim, a ne u objektima poslovne namjene.“

Iz mišljenja Ministarstva turizma ključne su tri odrednice predmetne kategorije pružatelja ugostiteljskih usluga: (i) fizička osoba-građanin, (ii) usluge se pružaju u domaćinstvu (ili kućanstvu) i (iii) u stambenim, a ne poslovnim objektima.

Uz ovo, Vijeće je identificiralo i tri dodatne odrednice: (i) iznajmljivači u smislu članka 30. stavka 1. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti nisu gospodarski subjekti (trgovačka društva, obrti ili slobodna zanimanja), već građani koji su prijavili pružanje usluga smještaja u sobi, apartmanu i kući za odmor, u skladu s odredbama Zakona ugostiteljskoj djelatnosti; (ii) iznajmljivači ne plaćaju porez na dobit već porez na dohodak se u paušalnom iznosu (članak 57. stavak 2. , članci 61. i 82. Zakona o porezu na dohodak; Narodne novine br. 115/16, 106/18, 121/19 i 32/20) i (iii) okolnost sezonalnosti u pružanju usluga smještaja u kućanstvima.

Odluka o cijeni vodnih usluga isporučitelja vodnih usluga donesena je prije stupnja na snagu Zakona o vodnim uslugama. Zakon vodnim uslugama je jasno iskazao tendenciju izjednačavanja tarifa vodnih usluga, uključujući i tarife poslovnih korisnika s kućanstvima u odredbi: „Cijena vodne usluge određuje se, u pravilu, u jednakim visinama na uslužnom području.“ (č. 5.st. 6. ZVU), s ciljem da se iznimke od toga pravila propišu (čl. 43.st.5. ZVU) i zadrže u granicama nužnih iznimki (npr. socijalna cijena vodnih usluga iz čl. 44. ZVU). Uvođenje dodatnih kategorija ili potkategorija korisnika vodnih usluga, koje bi u budućnosti vodilo određivanju različitih tarifa za različite kategorije korisnika, bilo bi protivno svrsi i smislu Zakona o vodnim uslugama.

Prema stajalištu ovoga Vijeća, već ranije uspostavljenom u primjeni propisa o cijenama vodnih usluga, cijena vodne usluge nije porez i ne može se određivati prema stvarnoj ili pretpostavljenoj ekonomskoj snazi korisnika vodnih usluga

Iz svih odrednica nedvojbeno proizlazi da pružatelju ugostiteljskih usluga člankom 30. stavkom 1. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti (iznajmljivači) spadaju u kategoriju 'kućanstava' te da bi drukčije razvrstavanje bilo suprotno načelima, svrsi i smislu Zakona o vodnim uslugama.

10.1.5 Mišljenje o obvezi javnog savjetovanja o nacrtu odluke o cijeni vodnih usluga

Povodom pitanja Vodoopskrbe i odvodnje Pregrada d.o.o. o potrebi provođenja javnog savjetovanja u postupku donošenja odluke o cijeni vodnih usluga iz članka 45. stavka 3. Zakona o vodnim uslugama, očitujemo se:

1. O donošenju odluke o cijeni vodnih usluga u prijelaznom razdoblju postoji posebna odredba članka 109. stavci 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama, koja se primjenjuje do isteka roka od 60 dana od dana izvršnosti rješenja iz članka 16. stavka 5. ovoga Zakona.
2. Odredba članka 109. stavka 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama uključuje obvezatnu primjenu članka 43. stavka 3. i 4., članka 44. i članka 46. Zakona o vodnim uslugama.
3. Odredba članka 109. stavka 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama isključuje primjenu članka 43. stavka 1. i 2. , članka 45. , članka 23. stavka 1. točka 2. i članka 24. Zakona o vodnim uslugama, u dijelu koji se odnosi na odluku o cijeni vodnih usluga.

Prema mišljenju ovoga Vijeća prijelazna odredba članka 109. je konzumirala odredbe o postupku donošenja (postupovne odredbe) odluke o cijeni vodnih usluga iz odredbi glavnoga dijela Zakona o vodnim uslugama.

U ključnim točkama, prethodno se može sažeti:

- odluka o cijeni vodnih usluga ne može stupiti na snagu bez suglasnosti gradonačelnika odnosno općinskih načelnika iz jedinica lokalne samouprave na vodoopskrbnom području odnosno području aglomeracije

- odluku o cijeni vodnih usluga donosi organ javnog isporučitelja vodnih usluga koji je i do sada, prema općim aktima isporučitelja donosio odluku, a ako je odluku donosila skupština društva tada većinom koja je, prema općim aktima društva, predviđena za odluku, a ne prema pravilu dvostruke većine iz čl. 24. Zakona o vodnim uslugama
- sadržaj odluke o cijeni vodnih usluga mora biti u skladu s člankom 43. stavkom 3. Zakona o vodnim uslugama
- javno savjetovanje o nacrtu odluke o cijeni vodnih usluga se ne provodi
- objava i dostava odluke o cijeni vodnih usluga se mora provesti prema članku 46. Zakona o vodnim uslugama
- za detaljniji sadržaj molimo izvršite uvid u predmetne odredbe Zakona o vodnim uslugama.
- U pogledu pitanja u kojem dijelu, u prijelaznom razdoblju, treba u donošenje odluke o cijeni vodnih usluga, uključiti nadzorni odbor, odgovor je da to ovisi o internim aktima isporučitelja.

10.1.6 Mišljenje o troškovima prijevoza vode za ljudsku potrošnju vodonoscem

Na upite Mjesnog odbora Kaprije u sastavu Grada Šibenika, kojim se otvorio cijeli niz pitanja koji se odnose na ispravnu primjenu Zakona o vodnim uslugama, Vijeće je izdalo svoje stručno mišljenje:

a) O pravnoj naravi skupa građevina za vodoopskrbu na otoku

Skup građevina vodoopskrbe kojima se od vodospreme na otoku Kaprije, u koju je voda za ljudsku potrošnju dopremljena vodonoscem, ista provodi do kućnih priključaka nije sustav javne vodoopskrbe u smislu članka 3. stavka 1. točke 17. Zakona o vodnim uslugama, jer ne postoji tehnička i tehnološka povezanost (fiksna fizička veza) tih građevina s izvorištem ili drugim vodozahvatom. Taj skup građevina vodoopskrbe nije ni interni vodovodni sustav iz članka 3. stavka 1. točke 3. Zakona o vodnim uslugama, jer interni vodovodni sustav je sustav od „priključka na komunalne vodne građevine do i unutar stambenih i poslovnih građevina, drugih građevina i nekretnina“. Interni vodovodni sustav, kolokvijalnim rječnikom, čine kućne vodovodne instalacije fizičkih osoba-korisnika ili vodovodne instalacije u poslovnim objektima poslovnih korisnika. Predmetni skup građevina je nepotpuni ili nedovršeni javne vodoopskrbe, bez fiksne fizičke veze sa izvorištem ili drugim vodozahvatom do kojeg se voda za ljudsku potrošnju doprema vodonoscem. U smislu iznesenog, opskrba vodom za ljudsku potrošnju na otok Kaprije osigurava se u skladu s člankom 33. stavkom 1. Zakona o otocima. Nastavno, s obzirom da u dopremi vode na otok Kaprije nastaju troškovi prijevoza vodonoscem, prema članku 48. stavku 3. Zakona o vodnim uslugama: „Trošak prijevoza vodonoscem na otok ne može se podmiriti iz prihoda od cijene vodnih usluga na uslužnom području ili na drugi sličan način.“ već se u skladu s člankom 33. Zakon o otocima, do određene količine podmiruju na teret državnog proračuna, a nakon isporuke propisane količine na teret korisnika fizičkih osoba s pravnim statusom otočana.

b) O provedbi javnoga savjetovanja o nacrtu odluke o cijenama vodnih usluga iz članka 45. stavka 3. Zakona o vodnim uslugama

Vijeće za vodne usluge se već o pitanju obvezatne provedbe javnoga savjetovanja o nacrtu odluke o cijenama vodnih usluga iz članka 45. stavka 3. Zakona o vodnim uslugama već očitovalo povodom istoga pitanja isporučitelja vodnih usluga Vodoopskrbe i odvodnje Pregrada d.o.o. od 26. veljače 2020.(vidjeti gore pod 10.1.

Isporučitelj vodnih usluga je 17. srpnja 2019. donio Odluku o cijeni vodnih usluga za otoke u sastavu Grada Šibenika (Kaprije i Žirje), uz prethodnu suglasnost gradonačelnika Grada Šibenika od 11. srpnja 2019. Odluka je donesena prije stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama. U uvodu predmetne Odluke navedeno je da se ista donosi na temelju članka 206. Zakona o vodama (Narodne novine, br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13., 14/14. i 46/18.). U članku 5. predmetne Odluke određeno je da stupa na snagu dana 1. kolovoza 2019.

Isporučitelj vodnih usluga je 24. listopada 2019. donio Odluku o izmjeni Odluke o cijeni vodnih usluga za otoke u sastavu Grada Šibenika (Kaprije i Žirje), uz prethodnu suglasnost gradonačelnika Grada Šibenika od 14. listopada 2019. U uvodu predmetne Odluke navedeno je da se ista donosi na temelju članka 109. Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine br. 66/19). U članku 4. predmetne Odluke određeno je da stupa na snagu dana 1. studenog 2019.

Međutim, isporučitelj vodnih usluga nije pri donošenju Odluke od 24. listopada 2019. primijenio odredbu članka 46. stavka 1. Zakona koja glasi: „Isporučitelj vodnih usluga dužan je objaviti odluku o cijeni vodnih usluga u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave i u jednom lokalnom mediju.“ Isto tako isporučitelj vodnih usluga nije smio u formi izmjena (ili izmjena i dopuna) mijenjati važeću odluku o cijeni vodnih usluga, već je, makar se odlučio mijenjati samo pojedine tarife cijene vodnih usluga, bio dužan donijeti jedinstvenu novu odluku o cijeni vodnih usluga, jer je odluka o cijeni vodnih usluga opći akt s općim učinkom u skladu s člankom 43. stavkom 4. Zakona. Vijeće za vodne usluge je dana 18. lipnja 2020. na temelju odredbe članka 68. stavka 1. točke 2. Zakona donijelo odluku kojom je obustavilo od primjene Odluku isporučitelja vodnih usluga od 24. listopada 2019. Odluka o obustavi upućena je na objavu u Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije.

c) O objavi naplate o uvođenju naplate troškova prijevoza.

Zakon o vodnim uslugama ne sadržava obvezu o zasebnoj objavi naplate troškova prijevoza vodonoscem, a istu obvezu nismo mogli iščitati ni iz odredbi Zakona o otocima, no za davanje mišljenja o značenju odredbi Zakona o otocima nadležno je Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije.

Zakon o otocima donesen 26. studenoga 2018. u Hrvatskom saboru objavljen je u Narodnim novinama br. 116/18 dne 21.12.2018. i od toga dana javnost se smatra upoznatom s njegovim sadržajem. Zakon je stupio na snagu 29.12.2018.

d) O planiranju rashoda po osnovi troškova prijevoza vodonoscem i prihoda po osnovi subvencije troškova prijevoza iz sredstava državnog proračuna.

Prema članku 43. stavku 1. Zakona o vodnim uslugama: „Visinu cijene vodnih usluga (u daljnjem tekstu: tarifa vodne usluge) odlukom određuje isporučitelj vodnih usluga (odluka o cijeni vodnih usluga). Odluka o cijeni vodnih usluga donosi se za razdoblje važenja *poslovnog plana isporučitelja vodnih usluga*.“

U točki 2. ovoga mišljenja već smo ukazali da je Vijeće za vodne usluge, povodom upita isporučitelja vodnih usluga Vodoopskrbe i odvodnje Pregrada d.o.o. već dalo mišljenje da „Odredba članka 109. stavka 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama isključuje primjenu članka 43. stavka 1. (...) Zakona o vodnim uslugama.“

e) O navodnom odobrenju naplate troškova prijevoza vodonoscem po Vijeću za vodne usluge od 19.9.2019.

Podnositelj podneska navodi: "Vijeće za vodne usluge odobrilo je Vodovodu i odvodnji d.o.o. naplatu prijevoza vode 19.9.2019. (...)"

Vijeće za vodne usluge nije odobrilo isporučitelju vodne usluge Vodovod i odvodnja d.o.o. Šibenik naplatu troška prijevoza vode za ljudsku potrošnju vodonoscem. Takav akt ne postoji.

Takav pravni institut ne postoji u Zakonu o vodnim uslugama. Ponavljamo troškovi prijevoza vode za ljudsku potrošnju vodonoscem utvrđuju se primjenom Zakona o otocima i Zakona o javnoj nabavi, a ne primjenom Zakona o vodnim uslugama.

f) O navodno retroaktivnoj primjeni odluke od cijeni vodnih usluga

Odlukom o cijeni vodnih usluga za otoke u sastavu Grada Šibenika (Kaprije i Žirje) od 17. srpnja 2019., koja je stupila na snagu 1. kolovoza 2019. određeno je da naknada za usluge prijevoza vode iznose 63 kn/m^3 , pod pretpostavkama propisanim u tim odredbama.

Odlukom o izmjeni Odluke o cijeni vodnih usluga za otoke u sastavu Grada Šibenika (Kaprije i Žirje) 24. listopada 2019., u kojoj je navedeno da stupa na snagu 1. studenog 2019. određeno je da trošak prijevoza vodonoscem iznosi 65 kn/m^3 , pod pretpostavkama propisanim u tim odredbama.

Razvidno da je trošak prijevoza vode od 63 kn/m^3 bio određen već osnovnim tekstom Odluke o cijeni vodnih usluga od 17. srpnja 2019., koja je stupila na snagu 1. kolovoza 2019.

Ako je bilo naplate troška prijevoza vodonoscem od 65 kn/m^3 prije 1. studenog 2019. takve račune bi trebalo djelomično stornirati za razliku od 2 kn/m^3 .

g) O primjeni načela pružanja vodnih usluga iz članka 5. Zakona o vodnim uslugama na Zakon o otocima

Zakon o otocima je donesen 26.11.2018., a Zakon o vodnim uslugama 28.6.2019. pa ranije doneseni zakon nije mogao uzeti u obzir načela kasnije donesenog zakona. Prije stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama na snazi je bio Zakon o vodama (Narodne novine, br. br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13., 14/14. i 46/18.) koji je u članku 197. na sličan način kao i Zakon o vodnim uslugama uređivao načela pružanja vodnih usluga. Je li Zakon o otocima iz 2018. i u kojoj mjeri uvažio načela iz Zakona o vodama, moglo se samo raspraviti u stadiju donošenja Zakona o otocima, a ne u njegovoj primjeni.

h) O pravnom učinku Odluke Vijeća za vodne usluge od 18. lipnja 2020.

Ponovno ukazujemo da je Vijeće za vodne usluge dana 18. lipnja 2020. na temelju odredbe članka 68. stavka 1. točke 2. Zakona donijelo odluku kojom je obustavilo od primjene Odluku isporučitelja vodnih usluga od 24. listopada 2019. Odluka o obustavi je upućena na objavu u Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije i stupit će na snagu osmoga dana od dana objave. Odluka o obustavi Odluke o cijeni vodnih usluga od primjene ima pravni učinak od dana

stupanja na snagu ubuduće. Vijeće za vodne usluge nema ovlast poništiti odluku o cijeni vodnih usluga, s povratnim djelovanjem.

10.2. Savjetovanja

Vijeće je u 2020. godini provodilo savjetovanje s dijelom isporučitelja vodnih usluga, koji su nakon izrade nacрта odluka o naknadi za razvoj ili odluka o cijeni vodnih usluga, smatrali potrebnim da se savjetuju s Vijećem.

10.3. Predstavke i upiti

Upiti u 2020. uglavnom su rješavani usmeno na usmene upite ili elektronski na elektronske upite.

Dio upita, od značaja za ispravnu primjenu Zakona o vodnim uslugama i Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva, rješavan je putem davanja stručnih mišljenja (Vidjeti 10.1.).

11. UPRAVNI SPOROVI

U 2020. vodila su se tri upravna spora protiv rješenja o privremenim mjerama Vijeća za vodne usluge:

Upravni spor pri Upravnom sudu u Splitu (poslovni broj 11 Usl-16/19-2) po tužbi Neretvansko-Pelješko-Korčulansko-Lastovsko-Mljetskog vodovoda d.o.o. Korčula, kojom se zahtjeva utvrđenje ništavnim odnosno poništenje privremenog rješenja Vijeća za vodne usluge Klasa: UP/I 011-01/18-01/01, Urbroj:346-99-18-1 od 29.11.2018., a kojim je određena (prva) privremena mjera- cijena isporuke vode koju NPKLM isporučuje Vodovodu Opuzen d.o.o., u visini 1,33 kn/m³ uvećano za porez na dodanu vrijednost. Spor je u stadiju žalbe pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske.

Nadalje, upravni spor pri Upravnom sudu u Splitu (poslovni broj 19 Usl-581/19-8) po tužbi Neretvansko-Pelješko-Korčulansko-Lastovsko-Mljetskog vodovoda d.o.o. Korčula, kojom se zahtjeva oglašavanje ništavnim odnosno poništenje privremenog rješenja Vijeća za vodne usluge Klasa: UP/I 011-01/18-01/01, Urbroj:346-99-19-8 od 7.11.2019., a kojim je određena druga privremena mjera- cijena isporuke vode koju NPKLM isporučuje Vodovodu Opuzen d.o.o., u visini 1,45 kn/m³ uvećano za porez na dodanu vrijednost. Upravni sud u Splitu je odbio opisani zahtjev za oglašavanje ništavnim odnosno poništenjem privremene mjere Vijeća, svojom presudom od 11.11.2020. Napominje se da je Visoki upravni sud Republike Hrvatske 19.05.2021. odbio žalbu tužitelja i potvrdio predmetnu presudu Upravnog suda u Splitu od 11.11.2020.

Upravni spor pri Upravnom sudu u Rijeci (poslovni broj 6 Us I-511/2020) po tužbi tužitelja KD Vodovoda i kanalizacije d.o.o. Rijeka, protiv Privremenog rješenja Vijeća za vodne usluge Klasa: UP/I 011-01/20-01/01, Urbroj: 346-99-20-01, od 3.03.2020. kojim je određena privremena mjera-cijena vode koju isporučitelj vodnih usluga Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka isporučuje isporučitelju vodnih usluga Liburnijske vode d.o.o. u visini od 2,80 kn/m³ isporučene vode na svim dobavnim pravcima i svim mjernim mjestima, uvećano za porez na dodanu vrijednost, uz sudjelovanje zainteresirane osobe Liburnijske vode d.o.o. Ičići, radi privremene mjere za određivanje cijene vode. Predmetni spor je okončan donošenjem presude poslovni broj 6 Us I-511/2020-18 od 27.11.2020. kojom je predmetno privremeno rješenje Vijeća poništeno, a cijena vode je, na prijedlog Vijeća, privremeno određena u visini od 3,23 kn/m³ uvećano za porez na dodanu vrijednost. Napominje se da je Visoki upravni sud Republike Hrvatske svojom presudom (poslovni broj: Usž-824/21-2) od 4.06.2021. odbio žalbu Liburnijskih voda d.o.o., kao zainteresirane osobe i potvrdio presudu Upravnog suda u Rijeci od 27.11.2020.

12. TRENDVI U SEKTORU VODNIH USLUGA U 2020.

Vijeće je u 2020. godini uočilo sljedeće trendove:

1. Kao posljedica zatvaranja i otežanih uvjeta poslovanja U 2020. ukupna isporuka vode za ljudsku potrošnju je pala za 10,12 milijuna m³, tako što je poslovnim korisnicima pala za 13,6 milijuna m³, a kućanstvima porasla za 3,5 milijuna m³. Dio isporučitelja vodnih usluga promptno je reagirao na ovaj trend te je poslovnim korisnicima snižavao varijabilni dio cijene vodnih usluga (izražen u kn/m³), a povisio fiksni dio cijene vodnih usluga (izražen u kn/mj.). Ovaj trend utjecao je na prosječne ponderirane cijene vodnih usluga za poslovne korisnike, one su, naime, porasle fiksnom, a pale u varijabilnom dijelu.

2. Dio isporučitelja koristio je zakonsku mogućnost da cijenu pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje (cijena mobilne odvodnje) ne obračunava po obavljenom odvozu, već preko cijene javne odvodnje, koja važi za fiksnu mrežu tj. kao da je korisnik priključen na javnu odvodnju, što je, u pravilu, povoljnija troškovna opcija za korisnike, a nepovoljnija za isporučitelje.

3. Kod dijela isporučitelja uočena je ostvarena dobit po osnovi zahtjeva EU kohezijskih fondova da se dio amortizacije vodnih građevina financiranih sredstvima EU fondova obračuna u cijeni vodnih usluga. Naime prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 20 (MRS-20) bespovratna sredstva (donacije) državnih i lokalnih sredstava, s kojim su izjednačena i sredstva EU, bi se morala, u cijelosti, knjižiti kao odgođeni prihod (osim ako se ne unesu u temeljni kapital) i ,godinu za godinom, prebijati s godišnjom amortizacijom, u cijelosti. Posljedično, amortizacija građevina financiranih tim sredstvima ne bi se trebali obračunavati u cijeni vodnih usluga i dodatno prikupljati sredstva od korisnika po toj osnovi. Isporučitelji vodnih usluga, koji dosljedno primjenjuju računovodstvene standarde bili su stoga prisiljeni jedan te isti dio amortizacije prebiti s odgođenim prihodom, a potom je još jednom obračunati u cijeni vodne usluge. S obzirom da to nije porezno priznati rashod, prihodi po osnovi tih sredstava uvećali su dobit.

4. Financijski gubici u javnom dijelu sektora vodnih usluga porasli su s 58,5 milijuna kn u 2019. na 147 milijuna kuna u 2020. Porastao je i broj isporučitelja s gubicima i to sa 47 iz 2019. na 62 u 2020. S obzirom na to da se isporučitelji, što zbog komplicirane procedure, što zbog nevoljkosti osnivača, teško odlučuju na promjene cijena vodnih usluga daljnja posljedica je kontinuirana stagnacija ili pad prihoda, i porast rashoda, primjereno kretanju materijalnih troškova na tržištu.

U 2020. prihodi javnog dijela sektora vodnih usluga pali su za 57,6 milijuna kuna, a rashodi porasli za 30,5 milijuna kuna.

Cijene vodnih usluga kontinuirano su zaostajali za stopom inflacije, mjerenu indeksom potrošačkih cijena. Isto se ponovilo i u 2020. u kojoj je stopa inflacije iznosila 2,4%, a prosječna cijena vode za kućanstva rasla za 0,69%, fiksna cijena vode usluge za poslovne korisnike rasla za 0,75%, a varijabilna cijena vode za poslovne korisnike pala za -2,10%.

Pravi problemi financijske stabilnosti mogu se očekivati kao posljedica utjecaja porasta cijena energenata na svjetskim tržištima i nacionalnom tržištu, a ti troškovi čine u prosjeku između 20% i 25% materijalnih troškova isporučitelja vodnih usluga, Javni isporučitelji vodnih usluga,

koncipirani su kao poslovni subjekti koji posluju po načelu povrata troškova, s marginalnom dobiti (kao razlikom između planiranih i ostvarenih vrijednosti) i kao takvi su neotporni na srednje i jače udare rasta materijalnih troškova. Uza sve to, pojačan investicijski ciklus gradnje komunalnih vodnih građevina (projekti odvodnje u aglomeracijama i projekti vodoopskrbe), i dalje se nastavlja.
